

RAPORT Z EWALUACJI PROBLEMOWEJ: Efekty Zarządzanie

XIII Liceum Ogólnokształcące
Bydgoszcz

Kujawsko - Pomorski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

Przebieg ewaluacji:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole (lub placówce) przez wizytatorów do spraw ewaluacji. Raport z ewaluacji problemowej dotyczy jednego z przedstawionych poniżej obszarów.

Ewaluacja polega na zbieraniu i analizowaniu informacji:

- o efektach działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki (na podstawie danych informujących o wynikach pracy szkoły (lub placówki) odzwierciedlonych w umiejętnościach, zachowaniach, postawach, działaniach uczniów i w osiągniętych przez nich rezultatach na różnego rodzaju testach, egzaminach),
- o procesach zachodzących w szkole lub placówce (na podstawie danych, które informują o procesach i działaniach zachodzących i podejmowanych w szkole (lub placówce), a decydujących o sposobie funkcjonowania, charakterze szkoły (lub placówki) i przede wszystkim prowadzących do pożądaných efektów),
- o funkcjonowaniu szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów (na podstawie danych informujących o sposobie współpracy ze środowiskiem i funkcjonowaniu w środowisku oraz wykorzystaniu tych zasobów w procesie nauczania i uczenia się),
- o zarządzaniu szkołą lub placówką (na podstawie danych informujących o sposobach zarządzania decydujących o jakości działań podejmowanych w szkole lub placówce).

Ewaluacja ma na celu zebranie informacji i ustalenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań zawartych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Szkoła lub placówka może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

- Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Opis metodologii:

Badanie zostało zrealizowane w dniach 19-10-2012 - 26-10-2012 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli Violetta Tyborowska, Monika Laskowska.

W trakcie ewaluacji w placówce zbierano informacje pochodzące z wielu źródeł - dyrektora, uczących w szkole nauczycieli, innych pracowników, uczniów, rodziców, partnerów szkoły i przedstawicieli organu prowadzącego. Do gromadzenia danych wykorzystano metody ilościowe (ankiety w wersji elektronicznej i papierowej), jakościowe (wywiady indywidualne, grupowe, obserwację i analizę źródeł zastanych). Zestawienie metod, technik doboru próby i liczby osób, które wzięły udział w badaniach znajduje się w tabeli poniżej.

Wywiady grupowe zostały przeprowadzone po realizacji i analizie ankiet, pełniąc wobec nich funkcję wyjaśniającą.

Kategoria badanych/źródła danych	Metoda/technika	Sposób doboru próby	Wielkość próby/liczba obserwowanych jednostek
Dyrektor szkoły	Indywidualny wywiad pogłębiony	nd	nd
	Ankieta elektroniczna (CAWI)	nd	nd
Nauczyciele	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Szkoła, w której pracuję"	Badanie na próbie pełnej	14
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Nauczyciele zróżnicowani pod względem stażu, nauczanego przedmiotu i pracy w zespołach zadaniowych oraz pedagog szkolny	11
Pracownicy niepedagogiczni	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Pracownicy inni niż nauczyciele	10
Uczniowie	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Moja szkoła"	Badanie na próbie pełnej uczniów klas rok niższych od najstarszych	16
	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Mój dzień"	Badanie na próbie pełnej uczniów najstarszych klas	11
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele trzech ostatnich roczników, dobrani losowo oraz przedstawiciele samorządu szkolnego	9
Rodzice	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele rady rodziców i rad klasowych, reprezentujący różne roczniki oraz wszyscy chętni	9
	Ankieta audytoryjna (PAPI)	Badanie na próbie pełnej rodziców uczniów klas rok niższych od najstarszych	28
Partnerzy szkoły, przedstawiciele organu prowadzącego	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele organu prowadzącego i instytucji wskazanych przez dyrektora jako partnerzy	12
Obserwacja zajęć			3
Obserwacja zajęć pozalekcyjnych			
Obserwacja szkoły		Na zewnątrz, przed i po lekcjach, podczas przerw, podczas zajęć pozalekcyjnych	nd
Analiza danych zastanych			

Informacja o placówce

Nazwa placówki	XIII Liceum Ogólnokształcące
Patron	
Typ placówki	Liceum ogólnokształcące
Miejscowość	Bydgoszcz
Ulica	Gawędy
Numer	5
Kod pocztowy	85-792
Urząd pocztowy	Bydgoszcz
Telefon	523430550
Fax	
Www	www.zespolszkol35.pl
Regon	09291511000000
Publiczność	publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	brak specyfiki
Uczniowie, wychow., słuchacze	60
Oddziały	4
Nauczyciele pełnozatrudnieni	13
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	0
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	0
Średnia liczba uczących się w oddziale	15
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	4.62
Województwo	KUJAWSKO-POMORSKIE
Powiat	Bydgoszcz
Gmina	Bydgoszcz
Typ gminy	gmina miejska
Liczba mieszkańców	
Wysokość wydatków na oświatę	
Stopa bezrobocia	

Wprowadzenie: obraz placówki

Zapraszamy Państwa, do zapoznania z raportem, w którym przedstawiamy wyniki ewaluacji zewnętrznej w obszarze efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły, a także opisującej zarządzanie szkołą.

Ewaluacja XIII Liceum Ogólnokształcącego została przeprowadzona w okresie od 19 do 26 października 2012r.. W prezentowanym materiale znajdują Państwo najważniejsze informacje o szkole i jej pracy.

XIII Liceum Ogólnokształcące wchodzi w skład Zespołu Szkół nr 35 im. gen. J. Hallera od 2008 roku. W skład liceum wchodzi klasy integracyjne. Obecnie w gimnazjum uczy się 70 uczniów.

Budynek szkolny zlokalizowany jest w centrum osiedla i otoczony pobliskim lasem, co ma wpływ na przyjazne warunki lokalowe. W latach 2008 – 2012 budynek szkolny był systematycznie remontowany i modernizowany, w celu dostosowania go do potrzeb uczniów niepełnosprawnych, zwłaszcza poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2008 zrealizowano projekt PFRON „Łamanie barier architektonicznych”, w ramach którego przystosowano toalety, zamontowano platformę do przewozu dzieci na wózkach inwalidzkich, zmodernizowano bibliotekę i czytelnię. Pozyskując dodatkowe środki finansowe przekształcono mieszkanie służbowe na salę do zajęć socjoterapeutycznych oraz salę do zajęć w ramach Szkolnego Ośrodka Karier. Wyremontowano i przygotowano dodatkowe – pomieszczenia do zajęć rewalidacyjnych i terapii indywidualnych. Sprzyja to tworzeniu atmosfery i warunków przyjaznych dla uczniów niepełnosprawnych. Dużą wagę przykłada się również do modernizacji bazy dydaktycznej umożliwiającej poprawną realizację podstawy programowej.

W celu utrwalania tradycji szkoły realizowane są liczne działania o charakterze patriotycznym i historycznym. Na uwagę zasługują „poranki z patronem”, wycieczki „Śladami naszego patrona” „Dzień Papieski” oraz liczne uroczystości okolicznościowe organizowane przez szkołę z udziałem przedstawicieli środowiska lokalnego.

Szkoła aktywnie uczestniczyła w realizacji projektu EFS „Badam, doświadczam, poznaję oraz projektu Microsoft „Szkoła Nowoczesnych Technologii”. Sukcesem XIII LO było również zdobycie tytułu „Szkoła Humanitarna” – w ramach projektu PAH (Polska Akcja Humanitarna) (2011), „Szkoła bez przemocy” (2010). „Szkoła Nowoczesnych Technologii” (2012). Młodzież Liceum bierze udział dwa razy w roku w polsko – niemieckiej wymianie młodzieży, ze szkołą w Wilhelmshaven (Niemcy). daje to możliwości pogłębiania kompetencji językowych, a także poznawanie kultury Niemiec.

Wśród wielu wartości utrwalanych w ramach działań dydaktyczno – wychowawczych na uwagę zasługuje utrwalana idea wolontariatu realizowana poprzez Szkolny Klub Wolontariatu „Stop obojętności”. Szkoła systematycznie współpracuje z Towarzystwem ds. walki z kalectwem, tworząc w ten sposób warunki do kształtowania postaw uczniów i utrwalania wielu życiowych.

Młodzież gimnazjum zdobywa również sukcesy w konkursach tematycznych co świadczy o tworzeniu właściwych warunków do rozwoju zdolności i zainteresowań uczniów, stosowanie do ich potrzeb i możliwości.

Dzięki nabytym przez licznych nauczycieli dodatkowych kwalifikacji w zakresie : oligofrenopedagogiki, socjoterapii, psychoterapii, doradztwa zawodowego, możliwe jest zorganizowanie dobrej opieki dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

XIII Liceum Ogólnokształcące Bydgoszczy jest szkołą godną zainteresowania, dlatego zachęcamy Państwa do lektury pełnego materiału zebranego podczas badań ewaluacyjnych.

Wyniki ewaluacji:

Obszar: Efekty

Wymaganie: *Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe*

Komentarz:

W XIII Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy w celu poprawy jakości pracy szkoły przeprowadzane są ilościowe i jakościowe analizy wyników egzaminów zewnętrznych, a wyciągane i wdrażane wnioski przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia.

Stwierdzono to na podstawie analizy danych uzyskanych podczas wywiadu z dyrektorem, nauczycielami, przedstawicielami partnerów i samorządu, ankiet wypełnionych przez nauczycieli oraz analizy dokumentacji.

W XIII Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy przeprowadzana jest analiza wyników egzaminów zewnętrznych. Dyrektor i nauczyciele stwierdzili, że przeprowadzane są analizy ilościowe i jakościowe wyników egzaminów zewnętrznych. Na podstawie przeprowadzanych analiz wskazywane są umiejętności wymagające dalszego kształcenia oraz formułowane wnioski do dalszej pracy. Rezultaty prac zespołów prezentuje się na posiedzeniu rady pedagogicznej, podczas której omawiane są wnioski do dalszej pracy oraz przedstawia się je rodzicom. Porównuje się także EWD szkoły, w celu określenia kierunku działań naprawczych.

Dyrektor szkoły stwierdził, że po otrzymaniu wyników z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku – analizowane są surowe wyniki opracowane przez OKE, które następnie przekazywane są zespołowi ds. jakości i ewaluacji w celu dalszego szczegółowego opracowania analiz statystycznych. Wyniki egzaminów przedstawiane są na radzie pedagogicznej, a następnie przekazane do zespołów przedmiotowych dla dokonania analiz w ramach poszczególnych przedmiotów.

Podczas ewaluacji stwierdzono, że analiza ilościowa obejmuje: surowe wyniki pojedynczych uczniów, jak i zespołów klasowych w porównaniu ze średnim wynikiem szkoły, zestawienia, statystyczne opracowania i interpretacja danych (średni wynik, mediana, modalna).

Natomiast analiza jakościowa obejmuje: interpretacje i wartościowanie wyników, indywidualne wyniki uczniów za poszczególne umiejętności oraz cały test, średnie wyniki poszczególnych klas w ujęciu kontekstowym, wyniki staninowe klas, szkoły, współczynniki łatwości całego testu i poszczególnych zadań (z podziałem na przedmioty) oraz opanowanie umiejętności, analiza Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD).

W ramach prac zespołowych dokonuje się szczegółowej analizy wyników z wyszczególnieniem umiejętności, które sprawiały uczniom największą trudność. Wykorzystują normalizację wyników opracowanych przez OKE określone są staniny dla szkoły. Do oceny efektywności kształcenia wykorzystuje się wartość EWD opracowaną dla szkoły.

W XIII Liceum Ogólnokształcącym prowadzone są również analizy kontekstowe – analizowane są czynniki indywidualne, środowiskowe i pedagogiczne. W celu uzyskania pełnego obrazu uzyskanych wyników szczególnie analizy uzupełnione zostają analizą kontekstową, podczas której analizuje się szczegółowo sytuacje życiowe, rodzinne i zdrowotne uczniów, które mają bez pośredni wpływ na wyniki uczniów, klasy, szkoły. Przeanalizowano również profile klas na wejściu w odniesieniu do wyników egzaminu.

Wnioski wyciągnięte z poszczególnych etapów analiz wykorzystywane są w planowaniu pracy zespołów przedmiotowych, opracowaniu planu nauczania dla danej klasy, opracowaniu problematyki obserwacji lekcji, w ramach nadzoru pedagogicznego i służą przede wszystkim poprawie jakości pracy szkoły.

Zdaniem nauczycieli wnioski z analiz mają na celu: poznanie potencjału uczniów - określenie mocnych i słabych stron ucznia, wychwycenie braków i ich uzupełnienie, możliwość zaplanowania pracy z uczniem zdolnym i mającym trudności w nauce, dostosowanie oferty zajęć, dostosowanie form i metod pracy, monitorowanie osiągnięć uczniów, przekazywanie rodzicom informacji zwrotnej o osiągnięciach uczniów, zaangażowanie rodziców w podnoszenie wyników szkoły (współpraca), planowanie i realizacja podstawy programowej wraz z zalecanymi

warunkami jej realizacji.

Dyrektor uzupełnił wypowiedź nauczycieli i dodał, że wnioski z tych analiz służą do konstruowania programów naprawczych, modyfikacji planów nauczania, zakresu wymagań edukacyjnych, brane są również pod uwagę podczas konstruowania planu nadzoru pedagogicznego, służą monitorowaniu przebiegu procesu kształcenia (doboru metod i forma pracy na lekcji oraz doskonalenia warsztatu pracy nauczycieli), stanowią wytyczne podczas obserwacji zajęć, zidentyfikowaniu umiejętności, które sprawiają uczniom trudności, określają potrzeby nauczycieli w zakresie samodoskonalenia. Prowadzone analizy stwarzają uczniom sytuacje motywujące do uczenia się, umożliwiają modyfikację sposobu uczenia się i nauczania oraz potwierdzają sukces lub niepowodzenia, pomagają w określeniu słabych i mocnych stron szkoły, poprawianiu wyników kształcenia poprzez ocenę poziomu osiągnięć poszczególnych uczniów i monitorowanie tendencji rozwojowych szkoły. Ponadto, nauczyciele zdobywają informację dla samych siebie dotyczącą ich pracy, dzięki analizie mogą precyzyjniej tworzyć i modyfikować plany pracy oraz opracowywać programy naprawcze, a dyrektor otrzymuje obraz poziomu kształcenia. Dzięki analizom rodzice mogą być rzetelnie zapoznani z osiągnięciami edukacyjnymi szkoły i jej uczniów oraz mogą współpracować w zakresie poprawy wyników swoich dzieci.

Z prowadzonych analiz wyciągane są wnioski, które są wdrażane. Dyrektor szkoły, podczas wywiadu podał następujące przykłady wdrożonych wniosków pochodzących z prowadzonych analiz: wykorzystanie wiedzy i umiejętności w rozwiązywaniu problemów – projekty międzyprzedmiotowe; stosowanie różnych metod nauczania w celu wyzwalania różnych aktywności ucznia – kształtowanie umiejętności kluczowych; krytyczne selekcjonowanie informacji z różnych źródeł wiedzy – praca z tekstem źródłowym; dostosowanie wymagań zgodnie z zaleceniami Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej; wymiana doświadczeń w zespołach przedmiotowych odnośnie kształtowania umiejętności – zwłaszcza tych sprawiających trudności; konstruowanie narzędzi do pomiarów zgodnych z formułą egzaminu, aby nauczyć uczniów właściwego gospodarowania czasem podczas egzaminu; podczas lekcji zwraca się uwagę na poprawność językową oraz poprawne formułowanie wypowiedzi uczniów; organizowanie szkoleń na temat metod nauczania – np. nauczanie problemowe – metodą PBL.

Natomiast nauczyciele podali wiele różnorodnych przykładów wykorzystywania wniosków z prowadzonych analiz we własnej pracy. Najczęściej powtarzały się następujące przykłady: wykorzystanie umiejętności nabytych podczas szkolenia Centrum Edukacji Obywatelskiej "Jak uczyć dobrze i do egzaminu"; dostosowywanie sposobów kształtowania umiejętności do klas, które dany nauczyciel prowadzi i realizowanie ich zgodnie z planem nauczania; stosowanie indywidualizacji ze względu na możliwości uczniów; w zespołach przedmiotowych analizowane są zadania egzaminacyjne w zakresie wiadomości i umiejętności wynikających z realizacji z podstawy programowej, a następnie opracowane są działania ułatwiające ich doskonalenie, następnie nauczyciele tak uzyskane informacje wykorzystują, aby uczyć lepiej i do egzaminu; dostosowywanie metod nauczania do zalecanych warunków realizacji podstawy programowej; w ramach spotkań zespołowych analizowanie skuteczności podjętych działań na podstawie analizy osiągnięć uczniów w ramach przedmiotu; wykorzystywanie różnych typów zadań egzaminacyjnych w kartkówkach i sprawdzianach itp; dzielenie się wiedzą i doświadczeniami z bieżącej pracy, ze szkoleń; pozyskiwanie bieżących informacji od przeszkolonych nauczycieli egzaminatorów; prowadzenie kół zainteresowań, konsultacji dla maturzystów i zajęć wspierających; w czasie prowadzonych lekcji stosowanie zasady stopniowania trudności; konstruowanie testów, sprawdzianów z uwzględnieniem wniosków z analizy wyników egzaminu; zachęcanie do realizacji projektów międzyprzedmiotowych; troska o poprawność językową uczniów; zachęcanie uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji i doskonalenie czytania ze zrozumieniem oraz zachęcanie uczniów do pracy z arkuszami egzaminacyjnymi w klasie III.

Warto wymienić również działania nauczycieli, wskazane przez dyrektora, wynikające z wniosków z analiz wyników egzaminów zewnętrznych, które przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia: wprowadzenie konsultacji przed maturą, próbne matury ustne z j. polskiego już w klasie II, modyfikacje Wewnętrzzszkolnego Systemu Oceniania, PSO (ocenie konkretnych umiejętności, zapisywanie dat przy ocenach za sprawdziany (prace pisemne), zdobywanie przez kolejnych nauczycieli uprawnień egzaminatora, wykorzystywanie doświadczeń z analizy poprawności rozwiązań podczas sprawdzania prac, do bieżącej pracy nauczyciela, modernizacja wyposażenia pracowni fizycznej, modyfikacja metod nauczania, realizacja zalecanych warunków do realizacji podstawy programowej, wymiana doświadczeń podczas pracy zespołów przedmiotowych, szczegółowa analiza podczas wyboru programów nauczania i podręczników, informowanie rodziców o wynikach z testów diagnostycznych, próbnych egzaminów oraz innych pomiarów dydaktycznych, indywidualizacja pracy, dostosowanie wymagań zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno - pedagogicznej, tworzenie grup językowych ze względu na stopień opanowanych wiadomości i umiejętności, tworzone są warunki do stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach pozaszkolnych, np. poprzez udział w zajęciach terenowych, projektach ogólnopolskich, projektach EFS, wykorzystywanie nabytych podczas szkoleń wiadomości i umiejętności w doskonaleniu swojego warsztatu

pracy.

Nauczyciele uzupełnili informacje uzyskane od dyrektora szkoły i podali kolejne przykłady działań podejmowanych w tym i poprzednim roku szkolnym, wynikających z wniosków z analiz wyników egzaminów zewnętrznych, które przyczyniły się do wzrostu efektów kształcenia (wnioski wykorzystane w planowaniu pracy dydaktycznej): poświęcanie więcej czasu na ćwiczenia słabiej opanowanych umiejętności, stosowanie odpowiednich metod pozwalających na doskonalenie umiejętności (metody aktywizujące), stosowanie indywidualizacji pracy na lekcjach, stosowanie częstego powtarzania materiału, zwracanie uwagi na zadania badające umiejętności, których współczynnik łatwości był niski, zwiększenie ilości zadań z zastosowaniem korelacji międzyprzedmiotowej oraz przykładów z życia, prowadzenie zajęć dodatkowych dla uczniów mających problemy z nauką oraz dla uczniów zdolnych, wprowadzanie dodatkowych zadań z zakresu czytania ze zrozumieniem tekstów źródłowych, odróżniania faktów od opinii, większej liczby zadań otwartych i problemowych w zadaniach domowych, na lekcjach i pracach klasowych, poza wiadomościami teoretycznymi zwracanie szczególnej uwagi na ćwiczenia praktyczne, które sprzyjają samodzielnemu zdobywaniu wiedzy i nowych umiejętności pod kierunkiem nauczyciela, troska o właściwy dobór zadań oraz problemów, by zachęcać uczniów do samodzielnej pracy, a także budzić potrzebę używania różnych narzędzi do zdobywania wiedzy, nauczyciele deklarują ponadto zwracanie uwagi podczas lekcji, aby uczniowie wypowiadali się pełnymi zdaniami i poprawną polszczyzną oraz częstsze omawianie treści z podstawy programowej, które sprawiły uczniom trudności, na podstawie własnych obserwacji i diagnoz, dostosowywanie wymagań do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia.

Warto również dokonać analizy opinii przedstawicieli partnerów i samorządu, którzy stwierdzili, że uczniowie XIII Liceum Ogólnokształcącego uczestniczą w różnego rodzaju warsztatach, poziom percepcji jest coraz wyższy, dzieci są coraz bardziej zaangażowane. Partnerzy podkreślili również, że uczniowie biorą udział w licznych konkursach przedmiotowych odnosząc sukcesy (np. konkursy z historii). Dzieci zdolne są diagnozowane i wyłapywane przez nauczycieli. Szkoła prowadzi niekonwencjonalne akcje – wspólne wejście pracownika pomocy rodzinie z pedagogiem do domów rodzinnych. Grono pedagogiczne jest zawsze zaangażowane podczas szkoleń, czuje się dobrą atmosferę do rozwoju, widać duże zaangażowanie, potencjał, ustawiczną motywację dyrektora, żeby coś zrobić nowego. Przedstawiciele partnerów i samorządu podkreślili również, że nauczyciele sami wychodzą z inicjatywami i pomysłami, np. podjęcia współpracy z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy o podejmowanie wspólnych działań. Szkoła jest również otwarta na propozycje partnerów, np. przedszkole korzysta z sali gimnastycznej podczas organizowanych imprez sportowych, a nauczyciele wychowania fizycznego wspierają działania sportowe „maluchów”. Szkoła od kilku lat organizuje „Debaty” – zajęcia warsztatowe (na temat: wagarów, dopalaczy, problemów uczniów), na które są zapraszani: pedagodzy szkolni, straż miejska, policja, poradnia psychologiczno - pedagogiczna, nauczyciele i uczniowie. Szkoła była pierwszą placówką, która wprowadziła wspieranie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną i bez wątpienia ta dziedzina jest jej prawdziwym atutem. Marzeniem partnerów jest, aby w tej szkole powstał ciąg szkolenia piłki ręcznej dziewcząt.

Powyższe argumenty wskazują na bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania.

Poziom spełnienia wymagania: A

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową, a ich osiągnięcia są analizowane i służą formułowaniu wniosków. Nauczyciele dostrzegają możliwości uzyskania lepszych wyników przez uczniów, a analiza osiągnięć szkolnych uwzględnia ich możliwości rozwojowe. Nauczyciele starają się aby wdrażanie wniosków przyczyniało się do wzrostu efektów kształcenia.

Stwierdzono to na podstawie analizy danych uzyskanych podczas wywiadu z dyrektorem, nauczycielami, przedstawicielami partnerów i samorządu, uczniami, rodzicami, ankiet wypełnionych przez nauczycieli, uczniów klas II i III, rodziców oraz analizy dokumentacji.

Uczniowie XIII Liceum Ogólnokształcącego w Bydgoszczy nabywają wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową, a z uzyskanych od nauczycieli danych wynika, że ich zdaniem uczniowie opanowali w poprzednim roku szkolnym wiadomości i umiejętności opisane w podstawie programowej na poziomie 8 (18 nauczycieli), na poziomie 6 (1 osoba) w ośmiostopniowej skali.

Warto wymienić umiejętności nabywane przez uczniów, które przedstawiciele partnerów i samorządu uznali za szczególnie istotne: umiejętności prezentowania się na zewnątrz, społeczne zaangażowanie, bezinteresowność, tolerancja, wolontariat, umiejętność korzystania ze specjalistycznej wiedzy, poszukiwania wiedzy w różnych źródłach, mobilizowania do zainteresowania się różnymi działaniami, umiejętności interpersonalne, asertywność, zaangażowanie w działalność charytatywną, pomoc, zbiórki, są naturalne. Partnerzy dodali, że uczniowie są autentyczni w swoich zachowaniach.

Należy również zauważyć, że wszyscy nauczyciele stwierdzili, iż analizują osiągnięcia wszystkich uczniów. Nauczyciele pytani o przykłady takich analiz, najczęściej wymieniali: diagnoza wstępna uczniów klas pierwszych, w klasach drugich przeprowadzana jest diagnoza etapowa, w klasach trzecich uczniowie piszą próbną maturę; analiza udziału i osiągnięć uczniów w konkursach szkolnych i pozaszkolnych; bieżąca kontrola efektów nauczania (wyniki sprawdzianów, testów, prac pisemnych, zaangażowania w lekcje, prace dodatkowe, prezentacje komputerowe); analiza indywidualnych osiągnięć ucznia; prowadzenie obserwacji udziału uczniów w lekcji, ich zaangażowania; analiza profilu klasy.

Dyrektor szkoły uzupełnił wypowiedź nauczycieli podając kolejne przykłady analiz: testy z języków obcych w celu podziały na grupy o różnych stopniach trudności; pomiary dydaktyczne w klasach II - z obowiązkowych przedmiotów maturalnych; próbne egzaminy pod koniec klasy II i w klasie III; analiza wyników z klasyfikacji śródrocznej i rocznej; bieżąca analiza osiągnięć uczniów z danego przedmiotu.

W dokumentacji szkolnej udokumentowane są następujące formy analiz: zestawienia statystyczne wyników klasyfikacji śródrocznej, rocznej; wyniki i analizy diagnozy wstępnej i etapowej; wyniki i analizy wyników egzaminów próbnych i końcowych; profile klas; zestawienia udziału i osiągnięć uczniów w konkursach; karty indywidualnych osiągnięć uczniów w danym roku szkolnym.

Podczas ewaluacji potwierdzono, że analizy osiągnięć szkolnych uczniów XIII Liceum Ogólnokształcącego prowadzone przez nauczycieli uwzględniają ich możliwości rozwojowe. Nauczyciele znają możliwości uczniów z: analiz opinii i orzeczeń, wywiadów, rozmów z rodzicami, obserwacji uczniów, ankiet diagnostycznych pedagoga i psychologa, analizy osiągnięć i sukcesów uczniów, spotkań zespołów ds. pomocy psychologiczno - pedagogicznej – w tym udział rodziców i innych specjalistów, spotkań Klasowych Zespołów Nauczycielskich, analizy zaświadczeń lekarskich.

Analizy osiągnięć mają na celu głównie rozpoznanie zdolności i zainteresowań ucznia oraz służą dostosowaniu wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych uczniów, u których stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się.

Nauczyciele uzupełnili wypowiedź dyrektora dodając, że prowadzą diagnozę wstępną w celu określenia stanu zdrowia ucznia, jego możliwości psychofizycznych oraz czynników środowiskowych wpływających na jego postępy w nauce (warunki domowe, sytuacja rodzinna, towarzystwo poza szkołą, czy środowisko motywuje), po pewnym czasie sprawdzają i modyfikują działania wynikające z analizy, określają słabe i mocne strony ucznia, planują pracę z dostosowaniem metod i form oraz zajęcia dodatkowe, dostosowują wymagania do możliwości i potrzeb uczniów,

określają indywidualne wymagania dla uczniów z opinią lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, analizują opracowane IPET, KIPU i PDW, pracują w zespołach nauczycieli, na bieżąco monitorują realizację wcześniejszych zaleceń, prowadzą indywidualizację nauczania, różnicują zadania domowe, prowadzą rozmowy z uczniami i zachęcają ich do współpracy, przygotowują pomoce dydaktyczne i karty pracy, aktywizują uczniów słabszych przez stosowanie wzmocnień pozytywnych.

Warto dodać, że z prowadzonych w szkole analiz możliwości uczniów wyciągane są wnioski. Nauczyciele podali przykłady wniosków, które wyciągnęli z analizy osiągnięć uczniów: mobilizować uczniów do udziału w konkursach, projektach szkolnych i pozaszkolnych; prowadzić system wspierania uczniów zdolnych - przygotowanie przez nauczycieli do konkursów, kierowanie na badania psychologiczno - pedagogiczne do poradni w celu ustalenia czy uczeń może realizować indywidualny tok nauczania; prowadzić zajęcia dodatkowe z uczniami uzdolnionymi; włączać uczniów uzdolnionych artystycznie do uroczystości szkolnych; pokazywać zdolności rodzicom i zaproszonym gościom (np. uroczystości typu - "Obudź się", "Wspólne kolędowanie", "Wigilia dla samotnych"); uświadamiać rodzicom znaczącą rolę w organizowaniu pracy dydaktyczno - wychowawczej (na zebraniach dla rodziców ,na zakończenie roku); utrzymywać stały kontakt z rodzicami uczniów niepełnosprawnych; kierować najslabszych na zajęcia dodatkowe oparte na indywidualnej pracy; opracować odpowiednie metody do nadrobienia zaległości ucznia; każdy ma prawo do nauki – równy start dla wszystkich - specyfika pracy z uczniem z dostosowaniami.

Nauczyciele dostrzegają również możliwości uzyskania lepszych wyników przez uczniów. Uważają, że uczniowie w większości są zdyscyplinowani (13 osób na poziomie 7 i 8 w ośmiostopniowej skali), zaangażowani i aktywni, przejawiają własną inicjatywę i uzyskują lepsze wyniki oraz mają chęć uczniów do nauki (11 osób na poziomie 7 i 8 w ośmiostopniowej skali).

Natomiast rodzice pytani czy ich zdaniem nauczyciele w tej szkole wierzą w możliwości uczniów, udzielili pozytywnych wypowiedzi (89%), a 11% temu zaprzeczyła. Wskazali oni jednocześnie, że nauczyciele okazują swoją wiarę w uczniów poprzez: bardzo szybko "wyłapują" mocne strony dziecka; gdy dziecko zaczyna opuszczać się w nauce to szybko reagują i motywują go, odwołują się do jego możliwości; dają uczniom szansę poprawy; okazują wiarę słownie; pracują indywidualnie np. z dziećmi z dysleksją.

Bardzo znaczące były wypowiedzi uczniów, którzy podczas wywiady przyznali, że nauczyciele okazują im wiarę w ich możliwości przydzielając trudniejsze zadania, motywują do pracy, więcej wymagają, proponują udział w konkursach, organizują zajęcia poza lekcyjne, motywują ocenami i znaczkami (plusy, minusy), chwala słownie na forum klasy i przy rodzicach, w szkole funkcjonuje system nagród i wyróżnień, przydzielane są tytuły ucznia z pasją w różnych kategoriach (sport, zachowanie, reprezentowanie szkoły), zachęcają do udziału w uroczystościach w imprezach szkolnych i poza szkolnych.

Rodzice i uczniowie podczas wywiadu stwierdzili, że nie spotkali się z sytuacją okazywania uczniom braku wiary w ich możliwości.

Na wyróżnienie zasługuje fakt, że w szkole wdraża się wnioski z analizy osiągnięć uczniów. Dyrektor szkoły stwierdził, że w wyniku analizy osiągnięć uczniów ustalono, jakie są ich możliwości, potrzeby edukacyjne uczniów, ograniczenia zdrowotne, jakie zdolności, zainteresowania, sposoby. Na podstawie wyciągniętych wniosków: opracowano IPET, KIPU; dostosowano wymagania edukacyjne; zmodyfikowano ofertę zajęć pozalekcyjnych; wykorzystuje się nowoczesne środki dydaktyczne – lekcje matematyki i fizyki z wykorzystaniem tablicy interaktywnej (szkoła jest w trakcie wykupu oprogramowania z możliwością wykorzystania tablicy na innych przedmiotach); stosuje się pracę w grupach, kształtując w ten sposób umiejętności kluczowe; opracowano i wdrożono kartę indywidualnych osiągnięć ucznia; zwraca się uwagę na wypowiedzi uczniów pod względem językowym oraz precyzje odpowiedzi zgodnie z zadanym pytaniem; utworzono – Szkolny Ośrodek Karier – przygotowanie do wyboru dalszej drogi kształcenia, pomoc zawodoznawcza.

Nauczyciele uzupełnili wypowiedź dyrektora dodając, że wnioski z analizy osiągnięć uczniów są wykorzystywane do indywidualizacji nauczania; różnicowania zadań domowych; na wszystkich przedmiotach od uczniów wymaga się prawidłowego formułowania wypowiedzi ustnych; służą poprawie stanu frekwencji przez co miesięczną kontrolę KOSiN (Komisja Obowiązku Szkolnego i Nauki) – kontakt z pedagogiem analiza sytuacji życiowych dziecka; dostosowaniu wymagań do potrzeb i możliwości ucznia; określaniu indywidualnych wymagań dla uczniów z opinią lub orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego lub nauczania indywidualnego; wykazywaniu cierpliwości i zrozumienia; rozmowom z uczniami i zachęcaniu do współpracy; przygotowywaniu pomocy dydaktycznych i kart pracy; prowadzeniu dodatkowych zajęć dla uczniów zdolnych; stosowaniu zróżnicowanych metod nauczania umożliwiających kształtowanie umiejętności z podstawy programowej; aktywizowaniu uczniów słabszych przez

wzmocnienia; omawianiu problemów szkolnych ucznia; wspieraniu w działaniach wychowawcy i KZN (Klasowego Zespołu Nauczycieli) – zespoły wychowawcze.

Podczas ewaluacji badano również czy wdrażane wnioski przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia. Dyrektor stwierdził, że wdrażane wnioski z analizy osiągnięć uczniów przekładają się na wzrost efektów kształcenia i podał następujące przykłady: otoczenie ucznia opieką psychologiczną – pedagogiczną – nastąpiła poprawa frekwencji na lekcjach, lepsze przygotowanie do egzaminu i zadowalający wynik z egzaminu; wprowadzenie zajęć przygotowawczych do egzaminu – obowiązkowych dla całej klasy z j. polskiego, matematyki i dodatkowo z j. angielskiego; zajęcia konsultacyjne z przedmiotów egzaminacyjnych powyższe dało możliwość zapoznania uczniów z formami zadań, przygotowanie do właściwego planowania czasem podczas egzaminu, udzielanie wskazówek dotyczących technik rozwiązywania poszczególnych typów zadań; doskonalenie umiejętności nauczycieli w kształceniu umiejętności wynikających z podstawy programowej - przeprowadzono szkolenie dla rady pedagogicznej „Jak uczyć efektywnie i do egzaminu ?” – nauczyciele, w zespołach opracowują propozycje działań, które pozwolą doskonalenie umiejętności sprawiających uczniom trudności; stosowanie nauczania problemowego – szkolenie „Nauczanie metodą problemową PBL” – w planach pracy zaproponowano projekty międzyprzedmiotowe, pozwalające na kształcenie holistyczne, doskonalące umiejętność rozwiązywania problemów i formułowania wniosków; realizacja zaleceń z opinii i orzeczeń Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - w ramach prac zespołów ds. pomocy psychologiczno – pedagogicznej ustala się wspólnie z rodzicami warunki i formy pomocy dla ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych, aby w ten sposób stworzyć warunki do poprawnego przygotowania ucznia do egzaminu.

Niżej przedstawiono wyniki uzyskiwane przez uczniów podczas egzaminu maturalnego na przestrzeni ostatnich trzech: - rok szkolny 2009/2010: j. polski - st. 4 (niżej średni), matematyka - st. 4 (niżej średni), j. angielski – st. 4 (niżej średni) - rok szkolny 2010/2011: j. polski – st. 4 (niżej średni), matematyka – st.4 (niżej średni), j. angielski – st. 4 (niżej średni) - rok szkolny 2011/2012: j. polski – st. 5 (średni), matematyka - st. 4 (niżej średni), j. angielski - st. 4 (niżej średni).

Dokonując analizy wyników egzaminu maturalnego należy uwzględnić sytuacje życiowe, zdrowotne i rodzinne uczniów klas III. Powszechnym ograniczeniem są orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego - 2010/2011 i 2011/2012 – po 4 uczniów; nauczanie indywidualne – 2010/11 - 1; 2011/12 - 4; orzeczenie o niepełnosprawności – 2010/11 - 6; 2011/12 - 4; opinie poradni psychologiczno - pedagogicznej – 2010/11 - 5; 2011/12 - 1; uczniowie z rodzin niewydolnych wychowawczo – 2010/11 - 4; 2011/12 - 4; trudne sytuacje rodzinne – 2010/11 - 5; 2011/12 - 7.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że dla wielu uczniów sukcesem jest ukończenie szkoły i przystąpienie do matury, którą niektórzy zdają etapowo, ze względu na swoje problemy. Znaczącym sukcesem dla szkoły jest podniesienie wyniku staninowego z j. polskiego oraz uzyskanie 95% zdawalności matury z przedmiotów obowiązkowych. Z matematyki – uzyskane wyniki niektórych uczniów (w zakresie 50 – 78 %) świadczą również o poprawie wyników i lepszych efektach kształcenia. Z pisemnej części j. polskiego w części podstawowej – 100% zdawalności. Potwierdzeniem poprawy jest także średni wynik: j. polski - średni wynik w 2011r. - 48,08, a w 2012r. - 49,84; matematyka - średni w wynik 2011r - 30,125, a w 2012r. - 43,74.

Na podstawie analizy dokumentacji ustalono jaki był odsetek uczniów niepromowanych: 2010/2011 – 2,77 %, a w 2011/2012 – 0%.

Powyższe argumenty wskazują na wysoki stopień spełnienia wymagania.

Poziom spełnienia wymagania: B

Uczniowie czują się współodpowiedzialni za swój rozwój, dlatego angażują się w zajęcia organizowane w szkole. Korzystają z oferty zajęć pozalekcyjnych dostępnych w szkole oraz licznych przedsięwzięć. Szkoła realizuje działania zainicjowane przez uczących się, dąży do zapewnienia uczniom optymalnych warunków do wszechstronnego rozwoju oraz pomocy przy jego planowaniu w dłuższej perspektywie.

W celu uzyskania informacji o stopniu zaangażowania uczniów w zajęcia organizowane przez szkołę przeprowadzono ankiety dla nauczycieli, rodziców oraz uczniów klas II i III liceum, wywiad grupowy z nauczycielami oraz dokonano obserwacji zajęć.

Nauczyciele pytani o zaangażowanie uczniów podczas prowadzonych zajęć stwierdzili, że są oni aktywni na poziomie 7 i 8 w ośmiostopniowej skali wskazanej w ankiecie. Najczęściej wymieniane przez nauczycieli przejawy aktywności uczniów to: odpowiadają na pytania, pracują często samodzielnie, są aktywni podczas pracy w grupie, wykonują zadania dodatkowe, biorą udział w konkursach oraz projektach np. projekcie wymiany szkolnej, przygotowują projekty przedmiotowe, zbierają dodatkowe informacje, materiały, przedstawiają je klasie, wykazują samodzielność podczas ćwiczeń, realizują kursy elementarne dotyczące pierwszej pomocy, chcą uczyć się, przygotowują prezentacje multimedialne, przedstawiają je grupie, szerszemu audytorium w ciekawej formie, plakaty, albumy.

Podczas wywiadu nauczyciele stwierdzili, że podejmują różnorodne działania mające na celu zwiększenie aktywności uczniów, np. • stosowanie metod i technik aktywizujących, różnorodnych form pracy • stosowanie wzmocnień pozytywnych • lekcje: promowanie aktywności tzw. +, • pochwały ustne i pisemne • nagradzanie na forum dyplomami, podziękowaniami i statuetkami • promowanie działań w gablotach i na stronie internetowej (jak efektywnie się uczyć) • aktywowanie przedsiębiorczości i samorządności poprzez pracę w Samorządzie Szkolnym (SU) • promowanie działań wolontarystycznych • realizacja projektów między przedmiotowych, zewnętrznych • wykorzystanie i wspieranie propozycji uczniów • dodatkowe zajęcia sportowe, • zajęcia indywidualne • opracowywanie projektów w formie multimedialnej, przygotowywanie schematów, wykresów na plakatach • przygotowywanie do konkursów przedmiotowych • udział w wycieczkach edukacyjnych, rajdach • dynamika zajęć i własne zaangażowanie • oddziaływanie na wzrok, słuch, dotyk – doświadczenie • zachęcanie do udziału w zajęciach dodatkowych, zachęcanie do udziału w konkursach- refleksji, własnych doświadczeń, przeżyć, informacji zwrotnych • przytaczanie przykładów, anegdot, ciekawostek • urozmaicone ćwiczenia, wskazywanie na praktyczne znaczenie danej umiejętności – odwoływanie się do sytuacji z życia Stopień zaangażowania uczniów poddano analizie także podczas obserwacji zajęć. Stwierdzono wówczas, że aktywność uczniów ma związek z działaniami nauczyciela (formy i metody pracy, pomoce dydaktyczne), a także, że uczniowie chętnie pracują zarówno zespołowo, jak i indywidualnie.

Duże zaangażowanie dzieci w zajęcia szkolne potwierdzili również rodzice (89.29%). Natomiast 10.71 % rodziców odpowiedziało, że dziecko angażuje się w zajęcia szkolne raczej niechętnie. Interesujące były także wypowiedzi uczniów. Wszyscy uczniowie kl. III stwierdzili, że wszystkie lub niemal wszystkie zajęcia bardzo ich angażują do pracy. Uczniowie klas II uważają, że wszystkie lub niemal wszystkie zajęcia bardzo ich angażują (63.64%), sporo zajęć (choć nie wszystkie) jest angażujących wciągających (36.36%).

W celu uzyskania informacji o stopniu zaangażowania uczniów w zajęcia pozalekcyjne organizowane przez szkołę dokonano analizy ankiet wypełnionych przez nauczycieli, rodziców oraz uczniów klas II i III liceum. Nauczyciele pytani o zaangażowanie uczniów w zajęcia pozalekcyjne prowadzone w szkole stwierdzili, że są oni aktywni na poziomie 7 i 8 w ośmiostopniowej skali wskazanej w ankiecie. Nauczyciele podkreślili podczas ankietowania, że uczniowie chętnie angażują się w realizację projektów edukacyjnych. Realizowali projekt Polskiej Akcji Humanitarnej Szkoła Humanitarna. Hasłem przewodnim projektu były prawa człowieka. W ramach projektu uczniowie zaangażowali się np. w organizację Młodzieżowego Dnia Humanitarnego (we współpracy z PAH, Europe Direct oraz Centrum Kultury katolickiej Wiatrak - impreza zorganizowana na terenie WSG w Bydgoszczy) w zeszłym roku w ramach Bydgoskiego Grantu Oświatowego realizowano Dni Europejskie. Młodzież włączyła się

w organizację imprezy otwartej - Dnia Euro na WSG (we współpracy z Europe Direct i Narodowym Bankiem Polskim) . Podobnie w ramach Bydgoskiego Grantu Oświatowego zorganizowano Otwarty Dzień Japoński. Otrzymał on nawet honorowy patronat Ambasady Japonii w Polsce. Corocznie prowadzone są działania w ramach Tygodnia Edukacji Globalnej. Dużym przedsięwzięciem było zorganizowanie Dnia Solidarności z udziałem historyka IPN, senatorem Rulewskim, metodykiem historii p. Grzybowskiem, radnym Zagobą. Młodzież uczestniczyła też w warsztatach Instytutu Pamięci Narodowej "Żołnierze wyklęci", zwiedzaniu archiwum IPN, warsztatach Europe Direct "Młodzież dla Europy" oraz "Prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej". Uczniowie działali także w Młodzieżowym Parlamencie Europejskim na WSG. Byli też w Brukseli. Chętnie biorą udział w spotkaniach z ciekawymi postaciami nauki i polityki (np. historyk prof. Kutta, senator Rulewski, fordońscy radni: Zagłoba, Drozd historycy Instytutu Pamięci Narodowej). Uczniowie biorą też udział w konkursach i olimpiadach (w zeszłym roku np. Olimpiada Wiedzy o Bezpieczeństwie, Olimpiada Wiedzy o Prawach Człowieka, Konkurs Wiedzy o Prawie Humanitarnym, Józef Piłsudski jako mąż stanu..., Projekt rewersu polskiego euro, Stan wojenny w świadomości moich bliskich). Grupa uczniów bierze udział w spotkaniach integracyjnych z dziećmi z Towarzystwa Walki z Kalectwem w ramach wolontariatu. Przygotowują apele i inne uroczystości szkolne (Otrzęsiny, Święto przyjaciół szkoły, Wigilia dla samotnych, Dzień edukacji Narodowej, zakończenia roku szkolnego dla Klas III LO, Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego). Na bardzo wysokim poziomie oceniono działania uczniów w wolontariacie, Stop Obojętności oraz Samorządzie Uczniowskim. Od sześciu lat szkoła prowadzi wymianę międzynarodową ze szkołą w Wilhelmschaven. Zaangażowani są w nie uczniowie z najlepszą znajomością j. niemieckiego. Uczniowie pod opieką nauczycieli jadą do Niemiec, następnie opiekują się młodymi Niemcami w Polsce. Przeprowadzane są wspólne projekty edukacyjne. W zeszłym roku tematem przewodnim było euro, wcześniej badanie świadomości narodowej młodzieży polskiej i niemieckiej oraz badanie postaw prozdrowotnych młodzieży polskiej i niemieckiej. Natomiast ankietowani rodzice stwierdzili, że ich dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych (62,28%). Jednak 10.71 % uznało, że dziecko chodzi na zajęcia pozalekcyjne niechętnie. 25 % nie chodzi na zajęcia pozalekcyjne w szkole. Bardzo interesujące były także wypowiedzi uczniów. Trzecioklasiści stwierdzili, że wszystkie, niemal wszystkie zajęcia są bardzo wciągające i angażują ich do pracy (93.75%). Podobne zdanie na ten temat mają uczniowie klas II, wszyscy uważają, że sporo zajęć (choć nie wszystkie) są interesujące i wciągające.

Uczniowie podejmują inicjatywy dotyczące ich własnego rozwoju i rozwoju szkoły, co zostało potwierdzone podczas prowadzonych badań ankietowych (nauczyciele, uczniowie klas II i III) oraz wywiadów (dyrektor, nauczyciele, uczniowie, rodzice, partnerzy i samorząd). Dyrektor szkoły wymienił w trakcie wywiadu przykładowe propozycje działań, które uczniowie zgłaszają na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły: przyznawanie tytułu – nauczyciel i uczeń z pasją, propozycje działań w ramach SU, propozycje repertuaru podczas uroczystości szkolnych i środowiskowych, propozycje form zajęć pozalekcyjnych, rajdy rowerowe i piesze, rodzaj gier zespołowych podczas zajęć fakultatywnych z wychowania fizycznego. Nauczyciele uzupełnili te informacje dodając, że uczniowie podejmują w szkole jakieś działania na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły, wśród nich są: 1. Organizacja cyklicznej akcji „Obudź się - młodzi przeciw uzależnieniom”, której celem jest dotarcie do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z ostrzeżeniem i skłonieniem do refleksji na temat swoich wakacyjnych kontaktów z alkoholem i narkotykami. W trakcie spotkania młodzieży z rodzicami i zaproszonymi gośćmi uczniowie prezentowali swoje talenty i pasje (śpiew, taniec, gra na instrumentach muzycznych, fotografia) .W drugiej części imprezy miał miejsce wykład szkolnego pedagoga, który przybliżył zgromadzonym tematykę związaną z wpływem substancji psychoaktywnych na rozwój młodego człowieka. Grupa 20 uczniów. 2. Realizacja ogólnopolskiego projektu edukacyjnego „Szkoła Humanitarna” organizowanego przez Polską Akcję Humanitarną, którego celem jest zwiększenie wiedzy uczniów z zakresu globalnych współzależności, na przykładzie trzech tematów: prawa do wody, prawa do edukacji oraz dostępu do żywności. Jego zadaniem jest także kształtowanie u młodzieży postaw odpowiedzialności i solidarności z mieszkańcami krajów Południa. Praca nad projektem przebiegała w kilku etapach: szkolenie dla uczniów, wybór tematu, określenie problemu i zadań do realizacji, prezentacja efektów pracy i otrzymanie tytułu. 3. Zdobywanie wyróżnienia w konkursie ogólnopolskim „Otwarta Szkoła” organizowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Celem konkursu jest promowanie modelu szkoły, która w swoich działaniach wychowawczych i edukacyjnych dąży do kształtowania w uczniach otwartej i prospołecznej postawy. Konkurs ma również upowszechniać współpracę między placówkami oświatowymi i ich otoczeniem, przede wszystkim organizacjami pozarządowymi, oraz pokazać skuteczne i nowatorskie rozwiązania, stosowane w oświacie. 4. „Lokalna edukacja globalna” realizacja projektu ogólnopolskiego organizowanego przez Fundację „Nowe media” i Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Grupa 11 uczniów uczestniczyło w szkoleniu na temat globalnych problemów, a następnie wykona prezentację multimedialną w narzędziu Prezi ww. temat. Grupa 11 uczniów. 5. Organizacja cyklicznych spotkań integracyjnych z podopiecznymi Towarzystwa Walki z Kalectwem, w trakcie których wolontariusze ze Szkolnego Koła Wolontariuszy „Stop Obojętności” prowadzą gry, konkursy, popisy talentów i in. Grupa 20 – 25 uczniów. 6. Włączanie się w zbiórki charytatywne zainicjowane przez Urząd Miasta Bydgoszczy, np. Zbiórka nakrętek, zużytych baterii i płyt CD. Wszyscy uczniowie. 7.

Przeprowadzenie zbiórki karmy dla podopiecznych bydgoskiego Schroniska dla Zwierząt. Wszyscy uczniowie. 8. Promowanie działań wolontarystycznych w środowisku szkolnym, lokalnym i ogólnopolskim np. w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy, spotkaniu z wolontariuszami z Europy z Fundacji „Wiatraka” i misjonarzami z Parafii św. Ducha). Przygotowanie prezentacji multimedialnej obrazującej działania wolontariuszy ze Szkolnego Koła Wolontariuszy „Stop Obojętności. Grupa 10 uczniów. 9. Uczestnictwo w debatach i konferencjach i szkoleniach, np. szkolenie dotyczące problemów globalnych org. przez PAH i Fundację „Nowe Media”, konferencja o prawa dziecka (UTP), debata o wpływie współczesnych mediów na młodego człowieka Urząd Wojewódzki. 10. Organizacja imprez szkolnych: andrzejki, walentynki, mikołajki, dzień kobiet, dzień chłopaka. Wszyscy uczniowie. 11. Organizacja szkolnych akademii (rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, Święto Przyjaciół Szkoły, DEN, Jasełka) współtworzenie scenariuszy tych imprez / szkolne i lokal. Grupa 20-30 uczniów. 12. Organizacja spotkania wigilijnego dla osób samotnych z Fordonu. 13. Przygotowywanie montażu słowno – muzycznych np. „Konstanty Ildefons Gałczyński – znany i nieznany”, „Janusz Korczak w 70. rocznicę męczeńskiej śmierci”. 14. Dzień bibliotek szkolnych – młodzież organizuje lekcję dla kolegów z klas I gimnazjum i liceum wraz z wystawą. 15. Coroczne udział w miejskim Świącie Uwalniania Książek. 16. Udział w konkursach międzyszkolnych, powiatowych i ogólnopolskich (np. IV Odsłona Literacka, Konkurs pięknego czytania, Cudze chwalicie swego nie znacie, Wolontariusz roku, Szkolne dni Bydgoszczy). Uzyskanie wyróżnień i nagród głównych. 17. Uczestnictwo w obchodach świąt państwowych. 18. Zaangażowanie w pracę Samorządu Uczniowskiego. 19. Organizacja corocznego konkursu „Nauczyciel z Pasją”, „Uczeń z pasją”- stworzenie regulaminu konkursu i przeprowadzenie. 20. Zajęcia dydaktyczne – sekcje , koła zainteresowań na rzecz własnego rozwoju – uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych. 21. Dzień z Konwencją Praw Dziecka w ramach obchodów roku J. Korczaka – organizacja spotkania informacyjno – warsztatowego dla kolegów z liceum i gimnazjum. 22. „Moja droga do szkoły, a droga mojego kolegi z Afryki” organizacja gry edukacyjnej dla przedstawicieli klas z liceum i gimnazjum. 23. Organizacja corocznego Dnia niepełnosprawności – imprezy dla ucz. klas III wraz z pokazem ratownictwa i arteterapii. 24. Realizują projekty – np. „Rozwój przez kompetencje” oraz inne wewnętrzne i edukacyjne. 25. Uczestniczą aktywnie w kołach zainteresowań, sekcjach powstałych w tym roku :mundurowa, dziennikarska. pierwszej pomocy i turystyczna. 26. Włączają się w przygotowanie np. Dnia szalonego artysty, Dnia szalonego polonisty. 27. Wzbogacają stronę internetową szkoły np. publikując własne wiersze, dziennikarskie teksty. 28. Przeprowadzają akcje i imprezy (dyskoteka, zeszyt uwag). Podczas wywiadu nauczyciele podkreślili także, że pomagają uczniom planować własny rozwój w dłuższej perspektywie. Zdaniem uczniów, z którymi prowadzono wywiad rozwijanie to: czerpanie wiedzy, rozwijanie umiejętności, poznawanie nowych ludzi, odnajdywać się w nowych sytuacjach. Szkoła umożliwia rozwój poprzez zajęcia pozalekcyjne, fakultety, rozwój kariery sportowej poprzez udział w olimpiadach, rozwój związany z tolerancją i integracją. Uczniowie dzielą się z nauczycielami lub innymi pracownikami szkoły swoimi pomysłami na to, co chcieliby robić w szkole. Przykłady takich pomysłów: tematy godzin wychowawczych, fragmenty lekcji, obchody świąt i uroczystości, działalność samorządu uczniowskiego, wycieczki, wyjścia poza szkołę, organizacja akcji charytatywnych oraz wolontariatu. Wystrój sal, prezentacja prac. Bardzo ważne są wypowiedzi ankietowanych uczniów, którzy zarówno w ankietach, jak i podczas wywiadu wykazali, że wiedzą jak wpływać na własny rozwój, na to, co się dzieje na lekcjach, w szkole (uczniowie klasy III - 75%, uczniowie klasy II - 81.81%). Jednocześnie należy zauważyć, że niewielu uczniów uważa, że mają wpływ na organizację zajęć (klasa III - 69%, kl. II - 81.81%), stosunek nauczycieli do uczniów (klasa III - 50 %, klasa II - 72.72%) oraz zakres omawianego materiału (klasa III - 43% i II - 45.45%), wyposażenie (klasa III - 31% i kl. II - 36.36%). Kolejnym respondentem, którego opinii zasięgnano w kwestii wpływania uczniów na to, w jaki sposób się rozwijają byli rodzice, którzy stwierdzili, że uczniowie mają pomysły na organizację wystaw, wycieczek, prezentację swoich talentów w ramach akcji zapobiegania narkomanii „Obudź się”, udział w uroczystościach, dotyczące spędzania czasu, wycieczki rowerowe, zwiedzanie okolic Bydgoszczy. Działania uczniów są znane także w środowisku lokalnym. Partnerzy i przedstawiciele samorządu wymieniili duże zaangażowanie uczniów w konkursach, zorganizowanie większej ilości wycieczek po Bydgoszczy. Podczas nich okazało się, że Bydgoszcz nie jest im znana, znają markety, ale miejsca związane z historią Bydgoszczy nie są już im znane. Zorganizowano wycieczkę do Torunia. Zorganizowano Młodzieżowy Dzień Humanitarny wspólnie z organizatorami tego przedsięwzięcia – przygotowano z własnej inicjatywy prelekcji dołączonych do programu.

W celu uzyskania materiałów do stwierdzenia, że szkoła realizuje działania zainicjowane przez uczących się przeprowadzono wywiady (z dyrektorem, nauczycielami i uczniami) oraz dokonano obserwacji szkoły. Dyrektor szkoły stwierdził, że wszystkie zgłoszone inicjatywy z powodzeniem były realizowane na przestrzeni ostatnich trzech lat. Wśród nich są słodka kawiarenka, konkurs Uczeń i nauczyciel z klasą, akcje charytatywne – np. zbiórka darów dla schroniska, rajdy rowerowe i piesze – wybór trasy, propozycje zajęć podczas spotkań integracyjnych z Towarzystwo ds. Walki z Kalectwem, wystawy prac np. fotograficznych. Nauczyciele dodali, że uczniowie podejmują różne działania w ramach samorządu uczniowskiego, do tej pory były to: konkurs szkolny nauczyciel i uczeń z pasją – w ramach akcji szkoła z pasją, wybory rzecznika praw ucznia z ramienia ucznia (jest rzecznik nauczyciela a uczniowie zaproponowali także przedstawiciela spośród nich), zbiórki charytatywne, promowanie

uczniowskich pasji na stronie WWW szkoły i gablotach, przeprowadzanie akcji i imprez (dyskoteka szkolna, akcja najlepiej zachowująca się klasa w szkole, zeszyt ocen zachowania klasy na lekcjach), mają wpływ na decyzje o organizacji wycieczek, dokonują wyboru dodatkowych zajęć w ramach swoich zainteresowań, reprezentują szkołę na zewnątrz, sztandar- biorą udział w uroczystościach miejskich, wybór instytucji z którymi chcą współpracować, działania w ramach Polskiej Akcji Humanitarnej (PAH), wzbogacają stronę internetową wierszami i dziennikarskimi tekstami, biorą udział w Dniu Otwartym Szkoły, przedstawiają na nich swoje zainteresowania osiągnięcia zdolności (goście to uczniowie i rodzice klas VI pobliskich szkół). Wszyscy respondenci zauważyli, że zgłaszane przez uczniów pomysły i inicjatywy są, realizowane przez szkołę. Jeżeli jakieś pomysły były odrzucane to tylko wtedy, gdy były nierealne i przekraczały możliwości finansowe oraz organizacyjne szkoły. Podczas ewaluacji prowadzono również obserwację szkoły pod kątem dostępności informacji dotyczących działań zainicjowanych przez uczniów. Stwierdzono, że wszystkie wymieniane przez dyrektora, nauczycieli i uczniów przykłady aktywności uczniów są wyraźnie widoczne.

Na terenie szkoły dostępne są informacje dotyczące działań zainicjowanych przez uczniów i przykłady ich aktywności. Gości, uczniów i rodziców witają dyplomy, certyfikaty, gratulacje zdobyte przez zaangażowanych, twórczych, aktywnych uczestników konkursów, akcji, programów, projektów. Samorząd Uczniowski posiada własną tablicę informacyjną w widocznym i dostępnym dla wszystkich miejscu, tam znajdują się np. regulaminy konkursów „Uczeń z pasją” „Nauczyciel z pasją”, informacje o akcjach organizowanych przez SU, komunikaty o bieżących działaniach. Na każdym piętrze są tablice tematyczne, na których prezentowane są efekty działań uczniów np. zdjęcia z podjętych akcji, z wymiany młodzieży polsko – niemieckiej, wystawy prac uczniów, na I piętrze w części znajdują się gabloty, w których eksponowane są puchary za sukcesy sportowe uczniów, dyplomy potwierdzające sukcesy w konkursach, tablica z dyplomami dla Szkoły potwierdzająca uzyskane tytuły – Szkoła Humanitarna (2011, 2012, Szkoła bez przemocy – 2010, 2012), Szkoła Nowoczesnych Technologii – 2012), OTWARTA SZKOŁA – (2012 - tytuł ministerialny) .

Powyższe argumenty wskazują na wysoki stopień spełnienia wymagania.

Poziom spełnienia wymagania: B

Wymaganie: *Respektowane są normy społeczne*

Komentarz:

Uczniowie czują się w szkole bezpieczni, znają obowiązujące normy oraz prezentują zachowania zgodne z wymaganiami. W szkole prowadzona jest diagnoza zachowań i zagrożeń, z której wynikami zapoznawani są rodzice. Wnioski z przeprowadzonych badań są podstawą do podejmowania działań wychowawczych mających na celu wzmocnienie pozytywnych zachowań oraz przeciwdziałanie niepożądanym. Realizowane działania profilaktyczne są analizowane, modyfikowane i uwzględniają inicjatywy uczniowskie.

Uczniowie czują się bezpiecznie w szkole, co potwierdzają dane uzyskane z wywiadów (rodzice, partnerzy, pracownicy niepedagogiczni), ankiet (uczniowie klas II i III) oraz obserwacji prowadzonych przez nauczycieli zajęć. Ankietowani uczniowie klas III liceum czują się bezpiecznie na terenie szkoły poza zwykłymi godzinami jej pracy (np. po zajęciach pozalekcyjnych lub kiedy przychodzą na boisko) - 75%, a 25% odpowiedziało, że nigdy nie bywa na terenie szkoły poza godzinami jej pracy. Ci sami uczniowie zostali zapytani o to, czy w ciągu ostatniego roku szkolnego zdarzyły się w szkole sytuacje zagrażające ich bezpieczeństwu wskazali jedynie, że ktoś ich obrażał, wymyślał (62,5% tak), ktoś obrażał osobę z klasy (19% tak). Jednocześnie wszyscy uczniowie stwierdzili, że nie używano w trakcie bójki ostrego narzędzia, nie zmuszano do kupowania czegoś za własne pieniądze. Wskazali także, że w szkole nie ma miejsc, w których czują się mało bezpiecznie 75 %. Zauważyć należy, że wszyscy uczniowie klas II stwierdzili, iż w dniu badania czuli się bezpiecznie podczas przerw oraz w czasie lekcji. O kwestii bezpieczeństwa rozmawiano także z rodzicami, którzy podczas wywiadu stwierdzili, że potwierdzeniem poczucia bezpieczeństwa jest ich chęć chodzenia do szkoły, przeprowadzane są szkolenia promujące bezpieczeństwo, akcje profilaktyczne, szybkie działanie nauczycieli w przypadku zagrożenia. Szkoła nie lekceważy sygnałów od rodziców dotyczących ewentualnych zagrożeń, w szkole jest monitoring. Dzieci czują się w szkole dobrze, naprawdę dobrze. Prowadzonych jest dużo kółek zainteresowań. Jest dobra opieka psychologa i pedagoga.

Odbývają się liczne imprezy okolicznościowe dla szkoły i środowiska lokalnego np. Wigilia dla osób samotnych.

Prowadzone są szerokie działania na rzecz dzieci niepełnosprawnych, co miesiąc organizowane są imprezy w ramach Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, dzieci biorą udział w imprezach, występują. Istnieje współpraca ze szkołami okolicznymi. Są już widoczne sukcesy sportowe uczniów. Zaznaczyć należy, że dzieci są w szkole /od 8 do 16/. Zaproszeni na wywiad rodzice stwierdzili, że nauczyciele wykazują dużą wiarę w uczniów i mobilizują ich do pracy oraz chętnie pomagają dzieciom i rodzicom. Na temat bezpieczeństwa uczniów rozmawiano także z pracownikami niepedagogicznymi, którzy stwierdzili, że w szkole raczej nie ma miejsc, w których zdarzają się niewłaściwe zachowania uczniów. Jako nieco mniej bezpieczne można wymienić szatnie, załki, ubikacje, gdzie nie sięga kamera, są to miejsca znane i bardziej pilnowane przez nauczycieli i pracowników niepedagogicznych. W szkole prowadzone są szkolenia z BHP, jest dyżurka przy wejściu do szkoły. Teren nie jest ogrodzony, ale wszyscy czuwają nad bezpieczeństwem dzieci, szkoła jest w środku osiedla, z dala od jezdni.

O bezpieczeństwie uczniów w szkole rozmawiano również z partnerami, którzy podkreślili, że szkoła niczym 'złym się nie wyróżnia'. Problemy zdarzają się w gimnazjum. Konflikty rówieśnicze, agresja, przepychanki. Nie ma przypadków, aby młodzież była agresywna w stosunku do uczniów z niepełnosprawnością. Jeżeli są konflikty to tylko poza szkołą. Szkoła prowadzi „profilaktykę karną” dla uczniów z prawa karnego, wiedzą, że nie są bezkarni. W perspektywie kilku lat nie ma już „podchodzenia innych pod szkołę”. Są prowadzone dyżury przez nauczycieli. Licealiści mają wpływ na gimnazjalistów poprzez dobry przykład. Jest to dobre połączenie. Również podczas obserwacji prowadzonych w szkole zajęć stwierdzono, że nauczyciele dbają o bezpieczeństwo fizyczne uczniów a także o ich bezpieczeństwo psychiczne (wyjaśnianie sposobu wykonania poleceń i czasu ich wykonania oraz zasad oceniania, stosowanie stopniowania trudności, wyjaśnianie i poprawianie wypowiedzi uczniów).

Uczniowie znają obowiązujące w szkole normy, co potwierdzają dane uzyskane z wywiadów (uczniowie, partnerzy), ankiet (uczniowie klas II i III) oraz obserwacji szkoły. Wszyscy uczniowie klas II oraz klas III liceum stwierdzili, że obowiązujące zasady właściwego zachowania się w szkole są dla nich jasne. Również wszyscy uczniowie kl. III stwierdzili, że nauczyciele przestrzegają zasad, które sami głoszą. Uczniowie liceum wiedzą, jakich zachowań się od nich oczekuje. Uczniowie wskazali normy, zasady postępowania obowiązujące w szkole: pomoc niepełnosprawnym, tolerancja, szacunek do drugiego człowieka, integracja, kultura bycia, współpraca, troska o dobra materialne. Prawa – prawo do nauki, prawo do wyrażania własnej opinii, zgłoszenia problemów do rzecznika praw ucznia, zgłaszanie własnych inicjatyw, do korzystania z dóbr materialnych, uszanowanie drugiego człowieka, prawo wyboru samorządu uczniowskiego. Obowiązki - przestrzeganie regulaminu szkoły oraz zasad, uczęszczanie do szkoły, przestrzeganie P.S.O., przestrzeganie zakazu samodzielnego opuszczania szkoły w trakcie trwania zajęć. O tym, jakie zachowania najczęściej prezentują uczniowie tej szkoły i czy są one zgodne z oczekiwaniami rozmawiano również z partnerami szkoły i przedstawicielem organu prowadzącego. Wymieniając najczęściej obserwowane zachowania uczniów zwracają oni uwagę na fakt, że uczniowie zachowują się bezpiecznie, tolerancyjnie, mają wysoką kulturę osobistą, są zdyscyplinowani. Nie mają problemu podczas spotkań ze studentami, są otwarci na innych. Sami kontrolują swoje zachowania na zewnątrz. Tolerancja, kultura bycia, zdyscyplinowanie, nie ma uczniów, którzy chodzą po korytarzach podczas lekcji. Jak podkreślili partnerzy jest efekt, że Pani wicedyrektor reaguje podczas lekcji na to, co dzieje się na korytarzach w czasie lekcji. Jest to efekt procesu. Panie z administracji też są włączone do pracy i reagowanie na złe zachowania.

W szkole prowadzona jest diagnoza zachowań uczniów i zagrożeń, co potwierdzone zostało podczas wywiadu z dyrektorem szkoły, analizy dokumentów i ankiet wypełnionych przez rodziców. Dyrektor stwierdził, że na bieżąco i systematycznie zachowania uczniów są diagnozowane. Główne działania w tym zakresie to: obserwacje zachowania uczniów podczas przerw, lekcji, udziału w uroczystościach szkolnych, rozmowy w zespołach KZN, wychowawczych, rozmowy z rodzicami, ankiety dla uczniów, rodziców, nauczycieli, analiza uwag w zeszytach uwag klasy, rozmowy z uczniami podczas godzin wychowawczych. W szkole prowadzona jest diagnoza zagrożeń poprzez obserwacje, ankiety – poczucie bezpieczeństwa, obserwacje pedagoga i psychologa w wyniku prowadzonych zajęć, rozmowy z wychowawcami i nauczycielami, informacje od rodziców, w trudnych sytuacjach wykorzystuje się wyniki diagnozy poradni psychologiczno - pedagogicznej. Należy zauważyć, że informacje o prowadzonych diagnozach zachowań uczniów i zagrożeń zawarte są w wielu szkolnych dokumentach: Szkolnym Programie Profilaktycznym, Szkolnym Programie Wychowawczym, Planie Pracy Szkoły, Programie Rozwoju Szkoły, dokumentacji pedagoga szkolnego, protokołach zebrań z rodzicami, protokołach Rady Pedagogicznej, opracowaniach wyników ankiet. Informacje dotyczą diagnozy zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań egzaminu (do analizy kontekstowej egzaminu). Są notatki z działań podejmowanych przez psychologa i pedagoga, protokoły spotkań KZN i zespołów wychowawczych, protokoły rad pedagogicznych, analiza frekwencji uczniów, w tym informacje z Komisji Obowiązku Szkolnego i Nauki). W omawianym zakresie zasięgnięto również opinii rodziców, którzy stwierdzili, że pozytywne zachowania dzieci dostrzegane są przez nauczycieli (86%), oraz że na bieżąco otrzymują informacje na temat pojawiających się zagrożeń (81.48%).

W celu wzmocnienia pożądanych zachowań uczniów szkoła podejmuje różnorodne działania. Potwierdzają tę opinię zarówno dyrektor szkoły, jak i nauczyciele, rodzice, pracownicy niepedagogiczni. Dodatkowym dowodem była analiza dokumentacji szkolnej oraz obserwacja placówki. Dyrektor szkoły wymienił następujące działania podejmowane przez szkołę w celu wzmocnienia pożądanych zachowań uczniów: w ramach KZN opracowane są działania eliminujące skutki rozpoznanych zagrożeń, specjaliści szkolni podejmują działania wspierające ucznia z rozpoznanymi problemami oraz rodziców w procesie wychowania, kierowanie uczniów ze znaczną absencją szkolną, zagrożonych niespełnianiem obowiązku szkolnego do Komisji Obowiązku Szkolnego i Nauki - w celu ustalenia działań zapobiegających pogłębianiu się tego problemu, zapraszanie specjalistów Poradni Psychologiczno – pedagogicznej – doskonalenie metod pracy, współpracy z rodzicami, wymiana doświadczeń, tworzenie warunków do promowania dobrych praktyk nauczycieli, wychowawców, doskonalenie pracy zespołów ds. pomocy psychologicznej, aby stworzyć warunki współpracy z rodzicami w celu jak najlepszego dostosowania warunków i wykorzystania zaleceń Poradni P- P dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, podczas posiedzeń rad pedagogicznych omawiane są zagrożenia, które wymagają podjęcia działań przez wszystkich nauczycieli. Podczas wywiadu indywidualnego dyrektor szkoły uzupełnił wypowiedź podkreślając, że jest również informacja na stronie www szkoły, przyznawanie nagród, Uczeń z pasją, udział uczniów w różnych uroczystościach – szkolnych i pozaszkolnych, wyjścia do kina, teatru, wystawy, biblioteka publiczna, publikowanie informacji w prasie.

Podczas obserwacji szkoły w trakcie ewaluacji nie zauważono żadnych agresywnych zachowań uczniów, ani werbalnych, ani niewerbalnych. Zwrócono natomiast uwagę na wysoką kulturę bycia uczniów i chętnie stosowanie zwrotów grzecznościowych. Należy również zauważyć, że szkoła podejmuje wiele działań mających na celu wzmocnienie pożądanych zachowań. Również rodzice stwierdzili, że dzieci uczące się w tej szkole są tylko sporadycznie narażone na niewłaściwe zachowania ze strony innych uczniów. Kiedy była sytuacja wyzywania, plucia na dziecko z Aspergerem przez kolegów w toalecie reakcja była natychmiastowa ze strony nauczycieli. Podkreślić należy, że do rozwiązywania konfliktów klasowych włącza się psycholog i pedagog szkolny. Pozytywne, pożądane zachowania Państwa dzieci są chwalone przez nauczycieli. Sposobem na chwalenie jest ocena z zachowania oraz są: pochwały słowne, drobne upominki, dyplomy, nagrody. Szybką reakcją nauczycieli na ewentualne niewłaściwe zachowania uczniów potwierdzili również pracownicy niepedagogiczni. W przypadku zauważenia niewłaściwego zachowania uczniów pracownicy niepedagogiczni zgłaszają taką sytuację nauczycielowi dyżurującemu, wychowawcy lub dyrektorowi. Podczas lekcji zawsze ktoś z personelu niepedagogicznego przechodzi korytarzami i sprawdza czy na terenie jest bezpiecznie.

W wyniku prowadzonych wywiadów (z dyrektorem i nauczycielami) można stwierdzić, że w szkole prowadzi się analizę podejmowanych działań mających na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmocnienie pożądanych zachowań. Dyrektor podkreślił, że analizy działań podejmowanych dla eliminowania zagrożeń dokonuje się. Na analizy składają się sprawozdania zespołów KZN, raporty pedagoga, psychologa - wyniki diagnoz, badań psychologa, pedagoga, dyskusje na radach pedagogicznych podczas spotkań zespołów, zespoły ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, rozmowy z rodzicami, sprawozdania SU, sprawozdania z pracy Szkolnej Komisji Obowiązku Szkolnego i Nauki (KOSiN, organizowanie Święta Przyjaciół Szkoły – spotkania dla rodziców i partnerów, połączone z prezentacją zdolności i zainteresowań uczniów). Również nauczyciele dokonują analizy działań, podejmowanych dla eliminowania zagrożeń i wzmocnienia właściwych zachowań. Uzupełnili oni wypowiedź dyrektora. Działania wychowawcze szkoły podejmowane dla eliminowania zagrożeń i wzmocnienia właściwych zachowań realizowane są w oparciu o Program Wychowawczy Szkoły i Program Profilaktyki. Dokonuje się ewaluacji programu profilaktyki i programu wychowawczego szkoły pod koniec roku szkolnego pod kątem analizy sytuacji wychowawczej w szkole i efektywności podejmowanych działań wychowawczych. Pedagog szkolny przeprowadza ankietę ewaluacyjną wśród wychowawców klas na temat realizowanych działań profilaktycznych, analizuje wyniki ankiety a następnie w zespole (pedagog, psycholog, wybrani nauczyciele) planowane są działania na następny rok szkolny. Dokonywana jest analiza na podstawie rozmów z uczniami i nauczycielami, analiza na Zebraniach zespołów np. Komisji Obowiązku Szkolnego i Nauki (KOSiN), wychowawczego, zebrań zespołów nauczycieli w przypadku uczniów sprawiających nadmierne kłopoty wychowawcze. Działania te są analizowane na bieżąco. Analizowane są także trudności opiekuńczo - wychowawcze ucznia przez wychowawców, pedagoga i psychologa. Dokonywana jest analiza wyników ankiety przeprowadzanej wśród uczniów na temat zagrożeń występujących w szkole. Przeanalizowano czy przestrzegane są procedury i regulaminy szkolne.

W wyniku prowadzonych wywiadów (z dyrektorem, partnerami szkoły, nauczycielami) można stwierdzić, że szkoła podejmuje działania mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmocnienie pożądanych zachowań i są one w razie potrzeby modyfikowane. Dyrektor wskazał, że wprowadzono nagrody Samorządu Uczniowskiego - Uczeń z pasją. Modyfikowano przyznawanie tytułu Lidera aktywności szkolnej, oraz modyfikowano Regulamin oceny

zachowania, Szkolny Klub Rozwoju Kultury. Nauczyciele uzupełnili wypowiedź dyrektora podając kolejne przykłady modyfikacji: PDW i KIPU, zmiana w WSO i regulaminie zachowania ucznia. Modyfikacja Szkolnego Programu Profilaktyki przez pedagoga i zespół wychowawców. Wznowiono działania Punktu Interwencji Szkolnej. Objęto tzw. zielonymi dyżurami przerwy w celu zwiększenia bezpieczeństwa w szkole (nauczyciel opuszcza stanowisko dyżurowania, kiedy wszystkie klasy wejdą do sal). W ubiegłym roku specjaliści wzmacniali dyżury podczas przerw, a w tym roku w miarę potrzeb. Dyżury przy rampie na zewnątrz przy przedszkolu. Spotkania warsztatowe z funkcjonariuszem Straży Miejskiej, policji (znajomość prawa, przeciwdziałanie demoralizacji), zachowania bezpieczne w drodze do i ze szkoły, bezpieczne zachowanie na stadionie etc). Cykliczne (miesięczne) spotkania dla rodziców, uczniów, nauczycieli i środowiska zewnętrznego ze specjalistami (lekarz, psychoterapeuta, ratownik medyczny), spotkania na temat np. zaburzenia ADHD, zaburzenia lękowe, uzdolnienia młodzieży jak je rozwijać, zaburzenia osobowości dzieci i młodzieży itd. Przedstawiciele partnerów i organu prowadzącego, stwierdzili, że przede wszystkim jest dobra współpraca pomiędzy partnerami szkoły. Pedagog korzysta ze szkoleń, nowych programów, z których korzysta. Jak się coś dzieje to szkoła wie, gdzie zainteresowanych odsyłać. Uczniowie są kierowani do ppp-p, MOPS-u, pracy z nauczycielami.

W wyniku prowadzonych wywiadów (z dyrektorem, partnerami szkoły, nauczycielami) można stwierdzić, że szkoła podejmuje działania mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanych zachowań i są one w razie potrzeby modyfikowane.

Dyrektor wskazał, że propozycje zmian w działaniach wychowawczych jakie zgłaszali uczniowie, to: • stworzenie warunków do rozwoju wolontariatu szkolnego • ogłoszenie konkursu „nauczyciel i uczeń z pasją” • włączenie w wymianę szkolną polsko – niemiecką uczniów klas I • aktywne włączenie się uczniów w przygotowanie Wigilii dla samotnych, cyklicznych spotkaniach dla dzieci niepełnosprawnych naszej szkoły oraz TWzK • współorganizowanie lub udział w akcjach charytatywnych • spotkania dyrektora z Samorządem Uczniowskim • formy realizacji godzin wychowawczych. W związku z tym powstało Szkolne Koło Wolontariatu „Stop obojętności”, 2 razy w roku odbywa się wymiana młodzieży polsko – niemieckiej, z zaprzyjaźnioną szkołą w Wilelmshaven, zorganizowano Wigilię dla samotnych, Święta przyjaciół szkoły, przygotowano drobne upominki, dyrektor jest zapraszany do udziału w posiedzeniach SU, uczniowie proponują tematykę godzin wychowawczych i formę realizacji wybranych zagadnień, opracowano regulamin i wdrożono konkurs na ucznia i nauczyciela z pasją, organizowanego przez SU. Nauczyciele uzupełnili wypowiedź dyrektora podając kolejne przykłady modyfikacji: • Propozycje w zakresie godzin wychowawczych, planu pracy klasy, samorządu uczniowskiego • Propozycja stworzenia regulaminu szkolnego koła wolontariuszy • Opracowanie Regulaminu uczeń i nauczyciel z pasją • Propozycja i organizacja Dnia z Konwencją Praw Dziecka • Oferta zajęć pozalekcyjnych, spotkań z ciekawymi ludźmi, wybór fakultetów zajęć sportowych. Wszyscy nauczyciele podkreślili, że podejmowane przez nich działania wychowawcze uwzględniają inicjatywy i opinie uczniów. Zdaniem uczniów mogą oni zgłaszać pomysły dotyczące zasad postępowania w szkole, praw i obowiązków uczniów. Należą do nich wprowadzenie w szkole szczęśliwego numerka, zwolnienie klasy ze sprawdzianu w ramach nagrody. Sami podkreślili, że są zadowoleni z praw i zasad i rzadko widzą potrzebę zgłaszania pomysłów. Mają wpływ na wybór opiekuna samorządu oraz rzecznika praw ucznia.

Uczniowie liceum prezentują zachowania zgodne z wymaganiami, co potwierdzają dane uzyskane z wywiadów (nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni), ankiety wypełnionej przez dyrektora szkoły, a także obserwacji placówki oraz prowadzonych przez nauczycieli lekcji. Nauczyciele podczas wywiadu stwierdzili, że ważnym osiągnięciem jest fakt, że uczniowie zgłaszają swoje problemy nauczycielom wychowawcom i pedagogowi szkoły, co jest związane z konsekwentnym reagowaniem nauczycieli na pojawiające się zagrożenia. Prowadzone są zajęcia korygujące zachowanie uczniów - umiejętność pracy z młodzieżą szczególnie zagrożoną. U uczniów rozbudzany jest szacunek dla tradycji – udział w uroczystościach związanych z obchodzeniem świąt państwowych i ważnych dla kraju rocznic. Uczniowie niosą pomoc kolegom z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną. Podejmują działania na rzecz ochrony środowiska (dzień ziemi, dary dla schronisko dla zwierząt, zbiórka dla akcji Czysta Bydgoszcz. Godnie reprezentują szkołę na konkursach i olimpiadach. W szkole jest mała wypadkowość. Niepożądane zachowania uczniów: werbalne zastraszania, wyzwiska, przeklinanie, przeszkadzanie nauczycielom w prowadzeniu lekcji, sporadyczne palenie papierosów, unikanie lekcji (wagary), brak szacunku do nauczycieli prowadzących lekcji i pracowników szkoły, agresja i przemoc rówieśnicza. Nauczyciele i specjaliści podejmują działania mające na celu rozwiązanie niepożądanych zachowań. Kolejne dowody na to, że uczniowie prezentują zachowania zgodne z wymaganiami pojawiły się w trakcie obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli. Stwierdzono wówczas, że uczniowie podczas zajęć zachowują się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi. Nauczyciele wzmacniają pożądane (zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi) zachowania uczniów. Nauczyciele eliminują niepożądane (niezgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi) zachowania uczniów. Uczniowie prezentują zachowania zgodne z wymaganiami.

O tym, czy uczniowie prezentują zachowania zgodne z wymaganiami rozmawiano również z pracownikami

niepedagogicznymi, którzy dobrze orientują się jakich zachowań oczekuje się od uczniów w szkole i wymieniają: grzeczność, kultura osobista, odpowiedzialności za swoje błędy, pomocy słabszym i niepełnosprawnym. Stwierdzili także, że jest wiele zachowań uczniów tej szkoły, które im się podobają i są godne naśladowania, np. uczniowie chętnie pomagają sobie nawzajem. Uczniom nie wolno: biegać po szkole, po schodach, wychodzić poza teren szkoły, palić papierosów, używać przemocy i wulgaryzmów. Partnerzy pytani o niewłaściwe zachowania uczniów odpowiedzieli, że sytuacje łamania tych zasad zdarzają się, bo to przecież dzieci i młodzież, ale są one dość sporadyczne (bardzo rzadko zdarzają się wulgaryzmy). Uczniowie wiedzą, że nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni natychmiast reagują na ich niewłaściwe zachowania oraz jasne i akceptowane zasady postępowania.

Powyższe argumenty wskazują na bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Funkcjonuje współpraca w zespołach*

Komentarz:

Nauczyciele są bardzo zaangażowani w pracę zespołów. Zespoły analizują efekty swojej pracy a wyniki uzyskane z przeprowadzonych analiz służą do planowania działań w szkole. Nauczyciele wspólnie rozwiązują pojawiające się problemy oraz chętnie dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi, zwłaszcza młodszymi nauczycielami.

Nauczyciele są zaangażowani w pracę zespołów wszyscy w wystarczającym stopniu, co potwierdza w ankiecie dyrektor szkoły i nauczyciele. 64% nauczycieli wskazało, że są zaangażowani w pracę zespołów ds. organizacji imprez dla uczniów, rodziców lub nauczycieli; 71 % wskazało także zespół wychowawczy i profilaktyczny; 64 % do spraw ewaluacji wewnętrznej; 43% ds. współpracy z otoczeniem zewnętrznym szkoły; 71% szkoleniowy (doskonalenie zawodowe nauczycieli) oraz 78% wskazało inne zespoły, np.: klasowe zespoły nauczycieli, szkolny klub rozwoju kultury, zespoły przedmiotowe i zadaniowe, Komisja Obowiązku Szkolnego i Nauki, zespół ds. pomocy psychologiczno - pedagogicznej, Szkolny Klub Rozwoju Kultury, bezpieczeństwa, zespół ds. Integracji, zespół ds. kultury.

Zespoły analizują efekty swojej pracy. Wszyscy nauczyciele w ankiecie podkreślali, że stosują regularnie procedury ewaluacyjne, co potwierdza również w ankiecie dyrektor szkoły. Nauczyciele stwierdzili podczas wywiadu, że podczas analizy efektów pracy zespołów nauczyciele wymieniają informacje, analizują mocne i słabe strony pracy zespołu, dokonują tego na spotkaniach zespołów wychowawczych i KZN w formie dyskusji. Całość zakończona jest sprawozdaniami a wnioski z pracy zespołów przedstawiane są na Radzie Pedagogicznej.

Wszyscy nauczyciele wspólnie planują działania w szkole opierając się na analizie efektów pracy zespołów. Zdecydowana większość działań planowana jest wspólnie z innymi nauczycielami, potwierdza ten fakt zarówno dyrektor szkoły jak i nauczyciele. Planowanie w większości opiera się na analizie efektów pracy zespołów. Jako konkretne przykłady planowania pracy zespołu opartego na analizie efektów nauczyciele podają, że dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi zwłaszcza młodszymi nauczycielami, np. praca z tablicą interaktywną, godzina wychowawcza inaczej, prezentacje komputerowe, co pół roku formułuje się wnioski z przeprowadzonego podsumowania pracy zespołu do dalszej pracy. Na początku roku szkolnego, a nawet jeszcze w sierpniu opracowywana jest propozycja działań pracy zespołu. Brana jest zawsze pod uwagę praca z uczniem zdolnym, uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, projekty międzyprzedmiotowe (w tym roku np. projekt WOS oraz edukacja dla bezpieczeństwa -Prawa człowieka). Co roku we wrześniu przeprowadza się autokontrolę PSO oraz wymagań edukacyjnych, opracowuje wzory dokumentów wewnątrzszkolnych. Opracowuje się wspólnie projekty Bydgoskich Grantów Oświatowych. W zeszłym roku otrzymano 3 dla zespołu humanistycznego: Wokół Fordonu, Dni Europejskie, Otwarty Dzień Japoński. Już planowane są wspólnie kolejne projekty na II półroczu: Dzień Kultury Żydowskiej, co jest swoistym przykładem zaplanowanych działań (w zeszłym roku udział w szkoleniu na temat holocaustu). Analizowany jest stopień realizacji planu z poprzedniego roku.

Nauczyciele wspólnie rozwiązują problemy i jak podkreśla dyrektor szkoły rozwiązywane są one zespołowo. Wszyscy nauczyciele w ankiecie stwierdzili, że często korzystają z pomocy innych nauczycieli w rozwiązywaniu problemów, które napotykają w szkole. 92.85 % nauczycieli uważa, że zespoły pomagają im w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Jako przykłady podają: KZN (omawianie problemu ucznia i ewentualnych działań korygujących), w przypadku uczniów nierealizujących obowiązku szkolnego - KOSIN. Zespół ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych w przypadku dostosowania wymagań do możliwości ucznia, opracowywania IPET, PDW. Zespół wychowawczy – omawianie problemów szkolnych ucznia, wspieranie w działaniach wychowawcy i Klasowego Zespołu Nauczycieli.

Nauczyciele uczestniczą w formach doskonalenia zawodowego dotyczących metod i form współpracy. Dyrektor szkoły w ankiecie wymienia, że formy doskonalenia zawodowego dotyczące metod i form współpracy/pracy zespołowej prowadzone w szkole w tym i poprzednim roku szkolnym to przede wszystkim: szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne, dzielenie się dobrą praktyką między zespołami, udział w projektach. Uczestnictwo w tych szkoleniach jest przydatne. Analiza dokumentów potwierdza, że problematyka współpracy między pracownikami szkoły (nauczycielami) znalazła się w programach szkoleń i dotyczyła postępowania w sytuacjach kryzysowych (zaświadczenia ukończenia szkolenia), postępowania podczas ewakuacji, ewakuacji uczniów niepełnosprawnych (notatka ze spotkania z pracownikami). Nauczyciele (75%) potwierdzają w ankiecie, że formy doskonalenia

zawodowego dotyczące metod i form współpracy/pracy zespołowej były prowadzone w szkole w tym lub poprzednim roku szkolnym i dotyczyły ich współpracy. Jako szczególnie ważne dla całego grona pedagogicznego było szkolenie z zakresu przygotowania do egzaminów zewnętrznych, "Jak prowadzić dokumentację zajęć rewalidacyjnych – z doświadczeń nauczyciela", poznanie procedur „Niebieskiej karty” – na podstawie nowych aktów prawnych, modyfikacji procedury ewakuacji szkoły, „Fonoholizm - problem uzależnienia od telefonu komórkowego, szkolenia wewnętrzne dotyczące współpracy, przygotowanie do egzaminów zewnętrznych. Pracownicy niepedagogiczni potwierdzili w wywiadzie, że uczestniczą wspólnie z pracownikami pedagogicznymi w szkoleniach dotyczących szkolenia pracy zespołowej.

Powyższe argumenty wskazują na bardzo wysoki poziom spełnienia wymagania.

Poziom spełnienia wymagania: A

Wymaganie: *Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny*

Komentarz:

Dyrektor XIII Liceum Ogólnokształcącego w Bydgoszczy angażuje nauczycieli do udziału w realizacji ewaluacji wewnętrznej powołując zespoły zadaniowe. Wyniki wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są wykorzystywane do planowania pracy szkoły, a wnioski przyczyniają się do wprowadzania prorozwojowych zmian w funkcjonowaniu szkoły.

Stwierdzono to na podstawie analizy danych uzyskanych podczas wywiadu z dyrektorem, nauczycielami, ankiet wypełnionych przez nauczycieli oraz analizy dokumentacji.

Dyrektor szkoły angażuje nauczycieli do udziału w realizacji ewaluacji wewnętrznej, co potwierdzili również nauczyciele. W XIII Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy do przygotowania planu ewaluacji wewnętrznej oraz jej prowadzenia powoływany został w dniu 31 VIII 2010r. zespół nauczycieli.

Należy również podkreślić, że nadzór pedagogiczny w XIII Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy prowadzony jest zgodnie z rozporządzeniem MEN i opiera się na trzech podstawowych elementach: ewaluacja, kontrola, wspomaganie. Na bieżąco są realizowane zadania wynikające z planu nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny, a informacje i wnioski o realizacji planu są dwa razy w roku przedstawiane radzie pedagogicznej. Planowo realizowane są projekty ewaluacji wewnętrznej, opracowany i przedstawiany jest raport końcowy, funkcjonuje zespół ds. ewaluacji wewnętrznej, nauczyciele angażują się w realizację niektórych zadań w ramach nadzoru pedagogicznego (ewaluacja wewnętrzna, szkolenia w zespołach).

Wszyscy nauczyciele podczas ankietowania stwierdzili, że są zaangażowani w ewaluację wewnętrzną, że dyrektor przekonał ich do udziału w ewaluacji wewnętrznej (79%), uważają ewaluację za niezbędną i angażują się w jej proces dla poprawienia jakości własnej pracy (94%), a 43% przyznało, iż udział w ewaluacji jest zwyczajem panującym w szkole (zwykle większość nauczycieli uczestniczy w ewaluacji wewnętrznej).

Ponadto nauczyciele stwierdzili, że angażują się w wysokim stopniu (71%) lub w wystarczającym stopniu (29%).

Warto wymienić działania wskazane przez dyrektora szkoły, które podejmowane są w celu zaangażowania nauczycieli do prowadzenia ewaluacji wewnętrznej: powołany zespół – opracowanie planu, metod, propozycji narzędzi; udział w badaniach; opracowywanie wyników diagnoz, analiz; przygotowywanie prezentacji; przeprowadzanie badań wśród rodziców, uczniów, nauczycieli; udział w wyborze obszaru ewaluacji; docenianie zaangażowania – np. dodatek motywacyjny; przedstawia wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego – półroczne i roczne; organizuje szkolenia dla rady pedagogicznej; zachęca do dzielenia się dobrą praktyka w ramach zespołów przedmiotowych.

Nauczyciele wymienili również konkretne działania, które wykonują realizując ewaluację wewnętrzną: nadzorowanie i odpowiedzialność za projekt całościowy, za prace nad raportem całościowym; organizowanie zebrań zespołu; opracowanie propozycji zmian na podstawie wyników ewaluacji; badanie efektów wprowadzonych zmian; przeprowadzenie i opracowanie wyników testu diagnostycznego; przeprowadzenie ankiet i zbieranie wyników oraz ich opracowanie komputerowe; przeprowadzenie, opracowanie wyników pomiaru etapowego; analiza wyników kształcenia osiągnięć ucznia; przeprowadzenie, opracowanie wyników próbnych egzaminów; udział w wyborze obszaru do ewaluacji; analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych egzaminów; opracowanie

wyników badań ewaluacyjnych - zestawienia, prezentacji wyników diagnoz egzaminów; diagnoza sytuacji rodzinnej, dydaktycznej, życiowej i materialnej uczniów; udział w badaniach prowadzonych w ramach ewaluacji wewnętrznej; opracowanie narzędzi do ewaluacji - ankiety, karty wywiadu.

Wyniki wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są wykorzystywane do planowania pracy szkoły, a dyrektor szkoły, podczas wywiadu, wymienił wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego, które wprowadzono do planu pracy szkoły w roku szkolnym 2011/2012: 1. Zmobilizować nauczycieli do doskonalenia warsztatu pracy, wypracowania własnego systemu motywacji uczniów oraz uwzględniania wyników analiz, badań i diagnoz w planowaniu pracy dydaktyczno – wychowawczej; 2. Rzetelnie i bardzo szczegółowo analizować wyniki efektów kształcenia na różnych etapach kształcenia w celu wypracowania jak najbardziej skutecznych metod wspierających uczniów, co ma bezpośredni wpływ na efekty i jakość pracy szkoły; 3. Zobowiązać nauczycieli do ścisłego przestrzegania Rozporządzenia MEN z dnia 23 marca 2009 w sprawie ramowych planów nauczania, w zakresie pełnej realizacji zaplanowanych godzin w roku szkolnym oraz obowiązkowych dla danego cyklu edukacyjnego; 4. Stworzyć warunki do dzielenia się dobrą praktyką, doświadczeniami oraz wiedzą zdobytą podczas udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego w ramach spotkań zespołów nauczycielskich; 6. Zmobilizować nauczycieli do bezwzględного przestrzegania Regulaminu dyżurów nauczycielskich oraz Rozporządzenia MEN w sprawie zasad bhp w publicznej szkole w celu eliminowania nieprawidłowych zachowań uczniów mających bezpośredni wpływ na stan bezpieczeństwa w szkole; 7. W planowaniu pracy dydaktyczno – wychowawczej uwzględnić wyniki i wnioski Ewaluacji wewnętrznej; 8. Konieczna jest współpraca rodziców z nauczycielami, wychowawcami i specjalistami w zakresie analizy wyników kształcenia, osiągnięć i niepowodzeń uczniów oraz ustalania form pomocy uczniom z trudnościami w nauce.

Wnioski z roku szkolnego 2010/2011: 1. Tworzyć warunki do współodpowiedzialności wszystkich nauczycieli za jakość pracy szkoły; 2. Motywować nauczycieli do pełniejszego udziału w realizacji planu nadzoru, zwłaszcza w zakresie wspomagania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej.

Należy podkreślić, że wymienione wyżej wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego przyczyniają się również do wprowadzania prorozwojowych zmian w funkcjonowaniu szkoły. Dyrektor szkoły wymienił następujące zmiany w funkcjonowaniu szkoły, które wprowadzono na podstawie wyników wewnętrznego nadzoru pedagogicznego: projekty międzyprzedmiotowe; zmieniono ofertę zajęć art. 42 KN; dzielenie się dobrą praktyką szkolenia w ramach zespołów, wymiana literatury tematycznej; zaplanowane szkolenie „Ewaluacja i co dalej”; opracowanie i wdrożenie kart osiągnięć uczniów; diagnoza zakresu i form pomocy dla rodziców, w ramach wsparcia w procesie wychowania. Nauczyciele uzupełnili wypowiedź dyrektora i podali kolejne przykłady: stosowanie różnych form wzmacniających i motywujących uczniów do wysiłku w zakresie nauki i uzyskanych sukcesów - docenianie osiągnięć uczniów z uwzględnieniem ich możliwości, zdolności i potrzeb - usprawnienie przepływu informacji o sukcesach uczniów między nauczycielami przedmiotu a wychowawcą - doskonalenie warsztatu pracy przez nauczycieli, gdyż czynnik ten ma wpływ na osiągnięcia uczniów - wykorzystywanie wyników i wniosków z przeprowadzonych analiz i diagnoz do bieżącej pracy dydaktyczno – wychowawczej, zwłaszcza metod kształcenia - współpraca rodziców z nauczycielami, wychowawcami i specjalistami w celu analizy wyników kształcenia, osiągnięć i niepowodzeń uczniów oraz ustalania form pomocy uczniom, którzy mają trudności - dzielenie się wiedzą, praktyką, doświadczeniami oraz wiedzą zdobytą podczas szkoleń w ramach zespołów nauczycielskich - poszerzono ofertę zajęć art. 42 KN - diagnozowanie potrzeb uczniów oraz uwzględnianie opinii rodziców na temat oferty zajęć pozalekcyjnych - uwzględnianie w pracy dydaktyczno - wychowawczej wniosków i wyników Ewaluacji wewnętrznej - motywowanie uczniów do udziału w konkursach - udział w projektach – PAH, Otwarta szkoła, Szkoła bez przemocy. Jednocześnie nauczyciele przyznali, że wnioski płynące z nadzoru pedagogicznego (ewaluacji wewnętrznej) są podstawą dla wprowadzanych zmian w funkcjonowaniu szkoły są w pełni uwzględniane.

Powyższe argumenty wskazują na bardzo wysoki stopień spełnienia wymagania.

Poziom spełnienia wymagania: A

Warunki lokalowe i wyposażenie szkoły są bardzo dobre i w pełni zaspokajają potrzeby wynikające z realizacji przyjętych w szkole programów nauczania oraz zapewniają realizowanie podstawy programowej. Warunki te są stale poprawiane w celu unowocześnienia bazy dydaktycznej szkoły.

Warunki lokalowe szkoły są wystarczające do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania, potwierdził ten aspekt podczas ankietowania dyrektor szkoły, nauczyciele (92.31%), rodzice (71.43%). Nauczyciele jako mocną stroną szkoły podali: • Warunki lokalowe są przystosowane do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania oraz dla uczniów i osób niepełnosprawnych • Posiadamy stały dostęp do Internetu, Klub gimnazjalisty, bibliotekę z czytelnią, ICIM(Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej) • Mocną stroną jest przystosowanie szkoły dla osób niepełnosprawnych (winda w szkole i podjazdy dla wózków inwalidzkich, poręcze przy ścianach, paski antypoślizgowe na schodach , toalety z przystosowaniem) • Kompleks do zajęć socjoterapii z wyposażeniem • Sala do zajęć z poradnictwa zawodowego Szkolny Ośrodek Karier • Pomieszczenie do rewalidacji • 2 tablice interaktywne, większość sal posiada sprzęt audiowizualny • Monitoring szkoły • Odremontowana sala gimnastyczna, mała sala gimnastyczna – przystosowana do rehabilitacji • Nowe drzwi wejściowe, plastikowe okna z roletami, systematyczna modernizacja i remontowanie pomieszczeń szkolnych • Położenie szkoły. Potwierdzeniem tego stanowiska jest odpowiedź uzyskana w wywiadzie z rodzicami, którzy potwierdzają, że w ostatnich latach zaszło dużo zmian na terenie szkoły, która się rozwinęła, jest ładniejsza, bezpieczniejsza, widać pozytywne zmiany warunków lokalowych, szkoła posiada windę i jest dostosowana dla dzieci niepełnosprawnych, szerokie korytarze, duże klasy. Partnerzy dodają, że mocną stroną szkoły jest: wyposażenie gabinetu pedagoga, klas lekcyjnych, duża przestrzeń do podejmowania różnorodnych działań, szkoła dostosowana do potrzeb dzieci niepełnosprawnych, umiejętność wykorzystania przestrzeni, duża ilość zadbanych kwiatów, sprzęt komputerowy, usytuowanie budynku "wtopiona" w las. Wskazują jednak braki występujące ich zdaniem w szkole: przydałoby się nowe boisko wielofunkcyjne na zajęcia lekcyjne, brak jest zaplecza sportowego, należałoby zagospodarować patio. Na podstawie obserwacji należy stwierdzić, że w szkole warunki lokalowe są dobre, przeprowadzane są systematyczne prace remontowe, które mają wpływ na właściwą jakość pracy szkoły (3 sale przechodzą od 2013 roku do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej).

Należy podkreślić, że jest sala do zajęć socjoterapeutycznych, do zajęć w ramach Szkolnego Ośrodka Karier, do zajęć rewalidacji, zajęć indywidualnych, do zajęć rehabilitacyjnych i usprawniających uczniów niepełnosprawnych. W ramach projektu PFRON przeprowadzono prace modernizacyjne budynku szkoły w ramach łamania barier architektonicznych dla uczniów niepełnosprawnych: platforma do przewozu uczniów niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, podjazd pod szkołą, poszerzone drzwi w holu głównym, przebudowano wejście główne do szkoły, bibliotekę szkolną w dostosowania czytelni szkolnej do możliwości korzystania przez uczniów niepełnosprawnych, dostosowano toalety dla uczniów niepełnosprawnych (na każdym piętrze są takie toalety). Wyremontowano pomieszczenie administracyjne, socjalne dla pracowników obsługi, 2 sale komputerowe, zmodernizowano 2 sale umożliwiając korzystanie z tablicy interaktywnej, pracownie szkolne: fizyczną, chemiczną, biologiczną, historyczną, geograficzną, języka polskiego. W szkole są zadbane, ozdobione kwiatami doniczkowymi korytarze. W gablocie informacyjnej o szkole znajdują się podstawowe informacje dla rodziców i uczniów, informacje o dyżurach nauczycieli, terminy zebrań itp. Wśród tablic z gazetkami tematycznymi (harmonijka przy stołówce, tablice przy bibliotece i na poszczególnych piętrach budynku szkoły) są również tablice tematyczne dla rodziców i uczniów na temat pomocy psychologiczno- pedagogicznej.

W szkole znajduje się wyposażenie wystarczające do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania, potwierdza ten fakt dyrektor szkoły, nauczyciele (92.31%). Na podstawie obserwacji lekcji stwierdzić należy, że wyposażenie klasy umożliwia realizację celów lekcji. Zdaniem uczniów (80%) w szkole jest wystarczająco dużo pomocy do nauki. Zdaniem rodziców w szkole jest bogate i różnorodne wyposażenie, ciągle wzbogacane, pewne braki na pewno występują. Część rodziców uważa, że szkoła powinna wprowadzić elektroniczne dzienniki, w szkole jest automat ze zdrową żywnością .

W szkole istnieje plan wzbogacania warunków lokalowych i wyposażenia szkoły, potwierdza ten fakt dyrektor szkoły, dodając przykłady trzech zmian, których ten plan dotyczy: modernizacja szatni szkolnej – w celu lepszego wykorzystania pomieszczeń przyległych oraz stworzenia bezpieczniejszych warunków korzystania z niej; wykonanie prac remontowych – pozostałych toalet uczniowskich i służbowych, remontu korytarza na I piętrze,

schodów do wejścia głównego szkoły; modernizacja części segmentu B budynku szkolnego w celu przystosowania pomieszczeń dla Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, która zostanie przyłączona do Zespołu Szkół nr 35. Szkoła jest wspomagana przez samorząd, rodziców, partnerów we wzbogacaniu warunków lokalowych i pomocy naukowych. Zapisy w dokumentach dotyczące planu utrzymania lub polepszenia warunków lokalowych mówią o planach finansowych szkoły, przedstawianych i opiniowanych przez Radę Pedagogiczną i Radę Rodziców oraz o informacjach i sprawozdaniach kierowanych do organu prowadzącego szkołę. Jako przykłady należy podać: • remont toalet na I piętrze - dokumentacja przetargowa • wymiana podłogi na korytarzu przy Sali gimnastycznej i galerii – dokumentacja przetargowa • modernizacja szatni i zmiana sposobu użytkowania części budynku B – jako przygotowanie do przeniesienia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 • wymiana podłóg w salach lekcyjnych • inne dokumenty – wnioski na modernizację pracowni szkolnych. Zdaniem partnerów i samorządu w szkole planuje się utrzymanie lub ulepszanie warunków lokalowych oraz wyposażenia, widać, że szkoła bardzo się zmieniła, jest modernizowana.

W szkole podejmuje się działania mające na celu wzbogacenie warunków lokalowych i wyposażenia dydaktycznego, jak podkreśla dyrektor szkoły, tylko kiedy wystąpią nagłe potrzeby lub możliwości. Potwierdzają ten fakt również rodzice w wywiadzie i partnerzy z samorządowcami. Partnerzy podkreślają, że szkoła podejmuje systematyczne działania zmierzające do wzbogacenia wyposażenia i zasobów lokalowych szkoły we współpracy z samorządem i partnerami. Podkreślają wspólny udział w monitoringu ze strażą miejską i policją. Organ prowadzący z PEFRONU –otrzymał dofinansowanie wind i toalet dla niepełnosprawnych uczniów. Zakupiono pomoce do zajęć z socjoterapii.

O szkole partnerzy i samorząd chcieliby jeszcze powiedzieć, że szkoła prowadzi niekonwencjonalne akcje polegające na wspólnym wejściu pracownika pomocy rodzinie z pedagogiem do domów rodzinnych. Zawsze grono pedagogiczne jest zaangażowane podczas szkoleń, czuje się dobrą atmosferę do jego rozwoju, widać duże zaangażowanie, potencjał, ustawicznie zmotywowanego dyrektora "żeby coś zrobić nowego". Nauczyciele sami wychodzą z inicjatywą do przedstawicieli WSG w Bydgoszczy o podejmowanie wspólnych działań. Planowanie następuje już na początku października każdego roku. Przedszkole korzysta z sali gimnastycznej podczas przedszkolnych imprez sportowych. Nauczyciele wychowania fizycznego gimnazjum i liceum wspierają działania sportowe „maluchów”. Od kilku lat są organizowane „Debaty” – zajęcia warsztatowe, na które są zapraszani: pedagodzy szkolni, straż miejska, policja, poradnia psychologiczno-pedagogicznej, nauczycieli, uczniów. Na temat: wagarów, dopalaczy, problemów uczniów. Prowadzone są warsztaty z zakresu mobilności w Europie dla gimnazjalistów.

Marzeniem partnerów jest, aby w tej szkole powstał ciąg szkolenia piłki ręcznej dziewcząt. Uczniowie liceum biorą udział w konkursach plastycznych szkolnych i pozaszkolnych, zajmując pierwsze miejsce. Szkoła była pierwszą placówką, która wprowadziła wspieranie i pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Jest to ogromny atut tej szkoły. Rodzice dodają także, że szkoła radzi sobie skutecznie z remontami i nie angażuje do tego rodziców, wykorzystywani są okoliczni sponsorzy oraz Rada Rodziców w ramach swoich funduszy. Nauczyciele wraz z dyrektorem szkoły mówiąc o szkole dodają: 1. Organizacja cyklicznej akcji „Obudź się - młodzi przeciw uzależnieniom”, której celem jest dotarcie do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z ostrzeżeniem i skłonieniem do refleksji na temat swoich wakacyjnych kontaktów z alkoholem i narkotykami. W trakcie spotkania młodzieży z rodzicami i zaproszonymi gośćmi uczniowie prezentowali swoje talenty i pasje (śpiew, taniec, gra na instrumentach muzycznych, fotografia) .W drugiej części imprezy miał miejsce wykład szkolnego pedagoga, który przybliżył zgromadzonym tematykę związaną z wpływem substancji psychoaktywnych na rozwój młodego człowieka. Grupa 20 uczniów 2. Realizacja ogólnopolskiego projektu edukacyjnego „Szkoła Humanitarna” organizowanego przez Polską Akcję Humanitarną, którego celem jest zwiększenie wiedzy uczniów z zakresu globalnych współzależności, na przykładzie trzech tematów: prawa do wody, prawa do edukacji oraz dostępu do żywności. Jego zadaniem jest także kształtowanie u młodzieży postaw odpowiedzialności i solidarności z mieszkańcami krajów Południa. Praca nad projektem przebiegała w kilku etapach: szkolenie dla uczniów, wybór tematu, określenie problemu i zadań do realizacji, prezentacja efektów pracy, konferencja w Białobrzegach i otrzymanie tytułu. Grupa 12 uczniów 3. Zdobywanie wyróżnienia w konkursie ogólnopolskim „Otwarta Szkoła” organizowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Celem konkursu jest promowanie modelu szkoły, która w swoich działaniach wychowawczych i edukacyjnych dąży do kształtowania w uczniach otwartej i prospołecznej postawy. Konkurs ma również upowszechniać współpracę między placówkami oświatowymi i ich otoczeniem, przede wszystkim organizacjami pozarządowymi oraz pokazać skuteczne i nowatorskie rozwiązania, stosowane w oświacie. 4. „Lokalna edukacja globalna” realizacja projektu ogólnopolskiego organizowanego przez Fundację „Nowe media” i Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Grupa 11 uczniów uczestniczyło w szkoleniu na temat globalnych problemów, a następnie wykona prezentację multimedialną w narzędziu Prezi ww. temat. Grupa 11 uczniów 5. Organizacja cyklicznych spotkań integracyjnych z podopiecznymi Towarzystwa Walki z Kalectwem, w trakcie których wolontariusze ze Szkolnego Koła Wolontariuszy „Stop Obojętności” prowadzą gry, konkursy,

popisy talentów i in. Grupa 20 – 25 uczniów 6. Włączanie się w zbiórki charytatywne zainicjowane przez Urząd Miasta Bydgoszczy, np. Zbiórka nakrętek, zużytych baterii i płyt CD. Wszyscy uczniowie 7. Przeprowadzenie zbiórki karmy dla podopiecznych bydgoskiego Schroniska dla Zwierząt. Wszyscy uczniowie 8. Promowanie działań wolontarystycznych w środowisku szkolnym, lokalnym i ogólnopolskim np. w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy, spotkaniu z wolontariuszami z Europy z Fundacji „Wiatraka” i misjonarzami z Parafii św. Ducha). Przygotowanie prezentacji multimedialnej obrazującej działania wolontariuszy ze Szkolnego Koła Wolontariuszy „Stop Obojętności. Grupa 10 uczniów. 9. Uczestnictwo w debatach i konferencjach i szkoleniach, np. szkolenie dotyczące problemów globalnych org. przez PAH i Fundację „Nowe Media”, konferencja o prawa dziecka (UTP), debata o wpływie współczesnych mediów na młodego człowieka Urząd Wojewódzki. 10. Organizacja imprez szkolnych: andrzejki, walentynki, mikołajki, dzień kobiet, dzień chłopaka. Wszyscy uczniowie 11. Organizacja szkolnych akademii (rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, Święto Przyjaciół Szkoły, DEN, Jasełka) współtworzenie scenariuszy tych imprez / szkolne i lokal. Grupa 20-30 uczniów. 12. Organizacja spotkania wigilijnego dla osób samotnych z Fordonu. 13. Przygotowywanie montażu słowno – muzycznych np. „Konstanty Ildelfons Gałczyński – znany i nieznany”, „Janusz Korczak w 70. rocznicę męczeńskiej śmierci” 14. Dzień bibliotek szkolnych – młodzież organizuje lekcję dla kolegów z klas I gimnazjum i liceum wraz z wystawą. 15. Coroczny udział w miejskim Świącie Uwalniania Książek 16. Udział w konkursach międzyszkolnych, powiatowych i ogólnopolskich (np. IV Odłona Literacka, Konkurs pięknego czytania, Cudze chwalcie swego nie znacie, Wolontariusz roku, Szkolne Dni Bydgoszczy). Uzyskanie wyróżnień i nagród głównych. 17. Uczestnictwo w obchodach świąt państwowych. 18. Zaangażowanie w pracę Samorządu Uczniowskiego 19. Organizacja corocznego konkursu „Nauczyciel z Pasją”, „Uczeń z pasją”- stworzenie regulaminu konkursu i przeprowadzenie. 20. Zajęcia dydaktyczne – sekcje , koła zainteresowań na rzecz własnego rozwoju – uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych. 21. grupa uczniów trenuje piłkę ręczną , siatkówkę osiągnięcia na szczeblu Wojewódzkim 22. Dzień z Konwencją Praw Dziecka w ramach obchodów roku J. Korczaka – organizacja spotkania informacyjno – warsztatowego dla kolegów z liceum i gimnazjum. 23. „Moja droga do szkoły a droga mojego kolegi z Afryki” organizacja gry edukacyjnej dla przedstawicieli klas z liceum i gimnazjum. 24. Organizacja corocznego Dnia Niepełnosprawności – imprezy dla ucz. klas III wraz z pokazem ratownictwa i arteterapii 25. Realizują projekty – np. „Rozwój przez kompetencje” oraz inne wewnętrzne i edukacyjne 26. Uczestniczą aktywnie w kołach zainteresowań, sekcjach powstałych w tym roku :mundurowa , dziennikarska. pierwszej pomocy i turystyczna 27. Włączają się w przygotowanie, np. Dnia szalonego artysty, Dnia szalonego polonisty 28. Wzbogacają stronę internetową szkoły, np. publikując własne wiersze, dziennikarskie teksty 29. Przeprowadzają akcje i imprezy (dyskoteka).

Zdaniem uczniów liceum w szkole jest bardzo dużo kółek zainteresowań, akcji, zajęć dla niepełnosprawnych. Nauczyciele pomagają uczniom w życiu prywatnym /psycholog, pedagog/, przygotowywane są akcje "obudź się" dla uczniów i rodziców "Jak można żyć inaczej?". W szkole w automatach sprzedawana jest zdrowa żywność. Szkoła jest zadbana. Są obiady. Pracownicy wywiązują się z obowiązków, nauczyciele są w miarę łagodni, bezstronni, sprawiedliwi, są 2 tablice interaktywne. Lekcje są urozmaicane. Zdaniem uczniów: nauczyciele chcą, aby uczniowie byli podczas lekcji bardziej komunikatywni.

Powyższe argumenty wskazują na wysoki poziom spełnienia wymagania.

Poziom spełnienia wymagania: B

Wnioski z ewaluacji:

1. Dokonuje się wnikliwych i różnorodnych analiz wiadomości, umiejętności, możliwości i osiągnięć uczniów oraz uzyskiwanych przez nich wyników egzaminów maturalnych.
2. Szkoła stwarza uczniom warunki do nabywania wiadomości i umiejętności na miarę ich możliwości, a nauczyciele motywują uczniów do wyťažonej pracy i wysoko oceniają ich zaangażowanie w różnych sferach funkcjonowania w szkole (nauka, zachowanie, aktywność społeczna).
3. Wdrażane wnioski wynikające z analiz wyników i osiągnięć uczniów, a także przyjęta struktura organizacyjna (klasy integracyjne) oraz podejmowane przez nauczycieli działania mające na celu zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów przekładają się na systematyczny wzrost ich wyników edukacyjnych.
4. Nauczyciele i uczniowie podejmują działania na rzecz szkoły i środowiska lokalnego (akcje charytatywne, wolontariat, współpraca z różnymi instytucjami) mające wpływ na osobisty rozwój uczniów oraz rozwijaniu ich pasji i postaw prospołecznych.
5. Wszyscy nauczyciele potwierdzają współpracę ze sobą w zakresie działań dydaktycznych i wychowawczych, a głównym przejawem tej współpracy są działające zespoły nauczycielskie.
6. Szkoła kształtuje zachowania i postawy uczniów nakierowane na kulturę osobistą, bezpieczeństwo, działania na rzecz innych, co przyczynia się do rozwijania różnorodnej aktywności uczniów i przestrzegania przez nich ogólnie przyjętych norm społecznych.
7. W szkole prowadzona jest diagnoza zachowań uczniów oraz podejmuje się działania wychowawcze mające na celu wzmacnianie pożądaných zachowań i eliminację ewentualnych zagrożeń.
8. Szkoła podejmuje działania nie tylko w zakresie zwiększania szans edukacyjnych uczniów, ale także poprzez indywidualizację procesu nauczania i wychowania stwarzając każdemu uczniowi możliwość osiągnięcia sukcesu w różnych dziedzinach, na miarę jego możliwości.
9. Szkoła podejmuje szereg działań mających na celu umożliwienie uczniom pełniejszego rozwoju intelektualnego, jak i emocjonalno-społecznego.
10. Szkoła posiada jasno sprecyzowany, spójny i skuteczny system oddziaływań wychowawczych.
11. Uczniowie znają obowiązujące normy i prezentują zachowania zgodne z wymaganiami, czują się w szkole oraz na jej terenie bezpiecznie.
12. Zarządzanie zasobami szkoły ma charakter planowy, zorganizowany i oparty o pracę zespołową wszystkich pracowników. Szkołę wyróżnia naturalne utożsamianie się jej pracowników z wykonywanymi zadaniami.
13. Dyrektor i nauczyciele podkreślają istotę wzajemnej współpracy, której efektem jest wypracowanie rozwiązań, mających wpływ na właściwy przebieg procesów edukacyjnych.
14. Wnioski z nadzoru pedagogicznego dotyczą przede wszystkim sposobów uczenia się, nauczania, wychowania, analizowania działań i osiąganych efektów pracy oraz odnoszą się do spraw organizacyjnych i warunków pracy szkoły.
15. Wnioski wynikające z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego służą do wprowadzania zmian w funkcjonowaniu szkoły i są wykorzystywane do jej rozwoju.
16. Kadra pedagogiczna szkoły oraz dyrektor podnoszą swoje kwalifikacje, uczestniczą w różnych formach doskonalenia organizowanego w szkole i poza nią, co przyczynia się do unowocześnienia procesu dydaktycznego i wychowawczo-opiekuńczego szkoły.

17. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku wpływa korzystnie na rozwój edukacyjny uczniów.

18. Baza i wyposażenie szkoły pozwalają na realizację podstawy programowej, jednak wszyscy respondenci wskazują na nieliczne braki w tym zakresie. Dlatego podejmowane są przez dyrektora szkoły systematyczne działania mające na celu poprawę istniejących warunków.

Wymaganie	Poziom spełniania wymagania
Obszar: Efekty	
Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe	A
Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności	B
Uczniowie są aktywni	B
Respektowane są normy społeczne	A
Obszar: Zarządzanie	
Funkcjonuje współpraca w zespołach	A
Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny	A
Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie	B

Raport sporządzili:

- Violetta Tyborowska
- Monika Laskowska

Kurator Oświaty:

.....